

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Οι αντηδράσεις για το νέο Μουσείο Ακροπόλεως συνεχίζονται αδιάκω

Από την Α' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων του Υπουργείου Πολιτισμού λάβαμε επιστολή διαμαρτυρίας για τη δημιουργία, στο τεύχος 84 του περιοδικού μας, ειδήσης σχετικής με την ανέγερση του Νέου Μουσείου Ακροπόλεως (Αρχαιολογικά Νέα, σελ. 102, τίτλος ειδήσης: «Οι αντηδράσεις για το Νέο Μουσείο Ακροπόλεως συνεχίζονται»). Προκειμένου να υπάρξει πλήρης διαφάνεια στο εν λόγω θέμα, δημοσιοποιούμε παρακάτω τα κύρια στοιχεία ανασκευής της ειδήσης, τα οποία περιέχονται στην προαναφερθείσα επιστολή. Συγκεκριμένα στην επιστολή αναφέρονται τα εξής: Στην κοινή συνέντευξη «που έδωσαν την 16.07.2002 ο Υπουργός Πολιτισμού κ. Ευάγγελος Βενιζέλος και οι πρόεδροι και άλλα μέλη της Βρετανικής και Αυστραλιανής Επιτροπής για την Επιστροφή των Μαρμάρων του Παρθενώνα» υπήρξε «θήλωση του Προέδρου της Βρετανικής Επιτροπής κ. Art. Snodgrass, ο οποίος, αναφερόμενος στον τρόπο διατήρησης και προστασίας των αρχαίων που αποκαλύφθηκαν στην ανασκαφή του οικοπέδου, τα αποκάλεσε "τυχερά και προνομιώδη". Μόλιτα ο κ. Snodgrass επισμαίνει την ευκολία με την οποία βάλεται το έργο από άτομα που δεν το έχουν καν επισκεφθεί». Στην ίδια συνέντευξη ο Υπουργός Πολιτισμού κ. Ευάγγελος Βενιζέλος «αναφερόταν στον τρόπο αντιμετώπισης και ελέγχου της ανασκαφής, τόσο από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο, όσο και από την Επιστημονική Επιτροπή που συστάθηκε ειδικά για το σκοπό αυτόν, παραλληλιζώντας μάλιστα το έργο με άλλα ανάλογα, όπως αυτό της στέγασης των αρχαίων στο Ακρωτήρι της Θήρας». Το «ερωτήματα δημοσιογράφων» που τέθηκαν στον Υπουργό Πολιτισμού και στα οποία αναφέρονται η είδηση του τεύχους 84 του περιοδικού Αρχαιολογία & Τέχνη, ανήκουν σε ανθρώπους που είναι ταυτοχρόνα και ένκομοι διαμερισμάτων σε υπό απαλλοτρίωση ακίνητα της περιοχής Μακρυγιάννη, οι οποίοι «πρωτοστατούν σε κινήσεις προς στόχο έχουν τη μεταώθηση της ανέγερσης του Νέου Μουσείου στο οικόπεδο Μακρυγιάννη, χρησιμοποιώντας ως προκάμψια τις αρχαιότητες –όταν η απομάκρυνση όμορων αρχαιοτήτων για την κατασκευή του σταθμού "Ακρόπολις" του Μετρό ουδόλως τους ενόχλησε– επικαλούμενοι ανυπόστατες "καταστροφές αρχαίων", επιστημονώντας και αρχαιολογώντας, καταφεύγοντας σε ένδικα μέσα αλλά και σε απρέπειες και προπηλακισμούς των εργαζομένων στην ανασκαφή». Τέλος, «σχετικά με το κείμενο των 300 υπογραφών ελληνών αρχαιολόγων» –στο οποίο αναφέρονται δημοσιεύματα των βρετανικών εφημερίδων «The Guardian» (15.07.2002) και «The Daily Telegraph» (16.07.2002), όπως επιστημονήθηκε και στη σχετική με το θέμα είδηση του τεύχους 84 του περιοδικού μας– μας γίνεται γνωστό από την Α' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων «ότι ουδέποτε ετέθη υπό όψη» της η «υπό όψη άλλων υπηρεσιών του ΥΠΠΟ σχετικό κείμενο».

Ανακινούνται τα ελληνικά μουσεία

Από το 2003 ξεκινούν σε πολλά από τα μουσεία μας εργασίες ανακίνησης και επανεπίθεσης –χάρι κυρίως στην χρηματοδότηση του Γ' Κοινωνικού Παισίου–, με αποτέλεσμα να κλείσουν προσωρινά τις πόρτες τους για τους επισκέπτες. Μετάξι αυτών το Μουσείο της Ολυμπίας αλλά και το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο στην Αθήνα, το οποίο θα παραμείνει κλειστό από 1 Οκτωβρίου 2002 έως τις αρχές Απριλίου 2004.

Το νέο ωφάριο του Μουσείου Νεώτερης Κεραμικής

Από 1 Σεπτεμβρίου 2002 το ωφάριο του Μουσείου Νεώτερης Κεραμικής (Μελιδώνη 4-6, Αθήνα) έχει διαμορφωθεί ως εξής: Δευτέρα, Πέμπτη, Παρασκευή: 9:00-15:00, Τετάρτη: 9:00-20:00, Σάββατο: 10:00-15:00, Κυριακή: 10:00-14:00, Τρίτη: κλειστό.

Οι αρχαιολογικές αποκαλύψεις της Εγνατίας οδού

Τα έργα για τη διάνοξη της Εγνατίας οδού έχουν φέρει στο φως πολλές αρχαίες θέσεις, συμβάλλοντας έτσι στην καλύτερη κατανόηση του τρόπου ζωής των αρχαίων Ελλήνων. Τα κινητά ευρήματα –χρονολογούμενα από τους νεολιθικούς έως και τους ρωμαϊκούς χρόνους– έχουν μεταφερθεί στα Μουσεία Θεσσαλονίκης, Αιανής, Κοζάνης, Καβάλας και Ιωαννίνων, ενώ από τα ακίνητα ευρήματα άλλα έχουν διατηρηθεί ορατά και άλλα έχουν καταχωθεί κάτω από το οδόστρωμα. Στον Ισμο Κομιστηνή, το ιουστινιανέιο υδραγωγείο, που ωφείλει σε μήκος 2 χιλιομέτρων, αποτελεί σαφή μαρτυρία για τη σημαντική θέση της Αναστασιούπολης των 6ο αι. μ.Χ. Μια αγροκία στην Απριφβάλα Θεσσαλονίκης –στην οποία διασώζει ένα διάφορο πυροσώπιτο– μάς διδάσκει πολλά για την οργάνωση της αγροτικής οικονομίας, από την εποχή του Φιλίππου Β' έως και τα μέσα περίπου του 2ου αι. π.Χ. Στο Μουσείο Κοζάνης, εξάλλου, έχουν αποκαλυφθεί τα λείψανα όχι μόνο συνιακής κεραμικής –τα οποία μας παρέχουν χρήσιμες πληροφορίες για την αρχαία βιοτεχνία δοκικών υλικών– αλλά και ενός οικισμού ιερού των ελληνοισχυικών και ρωμαϊκών χρόνων.

Αποκάλυψη δύο ρωμαϊκών αγαλμάτων στη Θεσσαλονίκη

Το καλοκαίρι που πέρασε, δύο σημαντικά γλυπτά των ρωμαϊκών χρόνων ήρθαν στο φως, στη διάρκεια εργασιών για την τοποθέτηση αγωγού ύδατος στη Θεσσαλονίκη. Συγκεκριμένα, στην όδο Ολυμπιάδος βρέθηκε ανδρικός κορμός, και αργότερα συναντήσανα κεφαλή, και τα δύο μέγα αγαλμάτια του θεού Διονυσίου. Το δεύτερο γλυπτό παρουσιάζει γυναικεία μορφή, ίσως η θεά Ίσιδα ή η θεά Ώχη. Το σημείο όπου βρέθηκαν τα δύο έργα ανήκει σε περιοχή όπου πιστεύεται ότι υπήρχε πλούσια ρωμαϊκή συνουσία με βίλες.

Η Άλλη όψη του νομισματο

«Ουδέν κακόν αμείγ κολών» έλεγαν οι αρχαίοι, ρητό που επαληθεύεται με τη διάνοξη της Αττικής Οδού, η οποία από τη μια σαφώς είναι ό,τι συναντά το περσμάτι της, από την άλλη όμως αποκαλύπτει και πολλά. Στο Μαρούσι, λοιπόν, ήρθε στο φως μια ταφική επιφύση. Ανάμεσα στα κτερίσματα που περιεχόταν και δύο τουλάχιστον αγγεία, έργα του ζωγράφου του Αλλέως, τα οποία αυτή τη στιγμή μελετώνται.

Προϊστορικός οικισμός στην Κύνθο

Ένας από τους αρχαιότερους ίσως οικισμούς του προϊστορικού Αιγαίου έχει αποκαλυφθεί στη θέση Μαρουλά της Κύνθου. Με βάση τα προκαταρκτικά αποτελέσματα της ανασκαφικής έρευνας και της μελέτης των ευρημάτων του (οικιακή και ταφική κατάλυτα, υπολείμματα τροφής, λίθινα εργαλεία), ο ανασκαφές του Α. Σάμψων χρονολογεί τον οικισμό στη 7η χιλιετία.

Δίσκος με παράσταση του Σύμπαντος

Ένας χάλκινος δίσκος (διαμέτρου περίπου 30 εκατοστών και βάρος 2 κώλων), με διακόσμηση από ελάσματα χρυσού, τοποθετημένος έτσι ώστε να απεικονίζουν το ουράνιο στερέωμα –άστρα, αστερισμούς, τον Ήλιο και τη Σελήνη–, αποκαλύφθηκε μαζί με άλλα χάλκινα αντικείμενα σε λαθρανασκαφή κοντά στο Ζάνγκερκρούχ της Γερμανίας, πριν από 3 χρόνια. Ύστερα από μια περιπετυώδη πορεία και αφού άλλαξε πολλούς ιδιοκτήτες, ο θησαυρός του Ζάνγκερκρούχ ενν περιήλθε τελικά στους κόλπους της επιστημονικής αρχαιολογικής κοινότητας, της πλέον κατάλληλης για την προστασία και τη μελέτη του. Συγκεκριμένα, το σημαντικό αυτό εύρημα φυλάσσεται πια στο Μουσείο Προϊστορίας της Χάλε (<http://www.archisa.de/sterne/>), όπου το 2002 ετέθηκε για σύγχρονο χρονικό διάστημα (13-28 Απριλίου). Αμέσως μετά άρχισαν οι εργασίες συντήρησης του, αλλά και οι προσπάθειες χρονολόγησής του. Σύμφωνα με τη μέθοδο χρονολόγησής που χρησιμοποιήθηκε, βάση της οποίας αποτελεί ραδιοεννοίο ισότοπο του μολύβδου, ο χάλκινος δίσκος έχει ηλικία 3.600 ετών. Οι επιστημονικές διατηρήσεις, ωστόσο, τις επιβεβαιώζει τους για τη γνησιότητα του «θησαυρού». Πάντως, εάν επιβεβαιωθεί τελικά ό-

Ο χάλκινος δίσκος μετά τη συντήρησή του. Μουσείο Προϊστορίας της Χάλε.

τι ο «αστρονομικός χάρτης» ανήκει πράγματι στην πρώτη εποχή της Αντίκτου έφεραν στο φως πλήθος αντικείμενων, η ποικιλία των οποίων αποτελεί αδιάμευστη μαρτυρία για τα μακρινά θαλάσσια ταξίδια που πραγματοποιούνταν εκείνη την εποχή. Ανάμεσά τους και ένα κομμάτι από ινδικό βαμβάκερό ύφασμα, βαμμένο με αντιχρωστική ουσία, που δισαωθήκε χάρη στις κατάλληλες κλιματολογικές συνθήκες.

Πελαγία Ταινάρη

Χρήσιμα άχρηστα

Ανασκαφές σε χωματερή της ρωμαϊκής εποχής στην πόλη Βερενίκη της Αντίκτου έφεραν στο φως πλήθος αντικείμενων, η ποικιλία των οποίων αποτελεί αδιάμευστη μαρτυρία για τα μακρινά θαλάσσια ταξίδια που πραγματοποιούνταν εκείνη την εποχή. Ανάμεσά τους και ένα κομμάτι από ινδικό βαμβάκερό ύφασμα, βαμμένο με αντιχρωστική ουσία, που δισαωθήκε χάρη στις κατάλληλες κλιματολογικές συνθήκες.

Φυτικά απολιθώματα

Πριν από 25 εκατομμύρια χρόνια το κλίμα στην Ελλάδα ήταν εντελώς διαφορετικό από το σημερινό, όπως άλλωστε και η χλωρίδα. Την εποχή του Ανωτέρου Ολιγόκαινου, το τροπικό κλίμα ευνοούσε την ανάπτυξη δέντρων όπως οι φοίνικες -απόγονοί τους εκείνοι στο Βάι της νότιας Κρήτης-, ή το κανάλιόδεντρο, που σήμερα ευδοκείμει στην Κεΐλάκη. Στον Έβρο έχει βρεθεί ο κορμός ενός είδους βελανιδιάς, μήκους 30 μέτρων περίπου και με περίμετρο 7-8 μέτρα, ενώ στη Λέσβο υπήρχαν τουλάχιστον 10 είδη κωνοφόρων. Στην περιοχή της Φλώρινας έχουν βρεθεί απολιθώματα φυλλών δρυός, ένα από τα οποία πλησιάζει ακόμη και το μισό μέτρο μήκος. Ως και στην άγονη σήμερα γη της Σαντορίνης φύονταν πριν από 60.000 χρόνια φοίνικες και ελαιόδεντρα. Τα απολιθωμένα φύλλα των τελευταίων είναι τα παλαιότερα που έχουν βρεθεί σε ολόκληρο τον κόσμο, και το σχήμα τους δεν διαφέρει καθόλου από εκείνο των φυλλών των ελαιόδέντρων σήμερα.

Έργα αποκατάστασης στον πύργο της Ρω

Το νησάκι της Ρω έμεινε πια έρημο. Όμως η ΚΒ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Δυδικεντρικού αποφάσισε την αποκατάσταση του πύργου, που κατά την ελληνοτουρκική περίοδο ανήκε στο ροδικό κράτος. Πρόκειται για φρούκωτο και παρατηρητήριο -πιθανώς διώροφο-, τμήματα του οποίου σώζονται σήμερα σε ύψος 4 μ. (επτά δομών). Το κτίριο έχει έκταση 12,5x13 μ., και διαβέθ- τει δύο εξωτερικούς περιβόλους (80x60μ.). Στο εσωτερικό του υπάρχει δεξαμενή νερού, με διάμετρο 4 μ. και βάθος 4,5 μ. Όπως φανερώνουν οι μεταγενέστερες επεμβάσεις, ο πύργος χρησιμοποιήθηκε και σε νεότερες εποχές, δηλαδή κατά τη βυζαντινή περίοδο και τους ιπποτικούς χρόνους, ενώ γύρω στο 1788 υπήρξε καταφύ- γιο του Λάμπρου Κατσώνη.

Τοιμέτο να γίνε...

Όλοι ασχολούνται με την πολιτισμική μας κληρονομιά, την αρχαία, τη βυζαντινή, τη νεότερη, οργανώνονται συνέδρια, λαμβάνονται α- ποφάσεις, γίνονται εργασίες, ιδρύονται ακόμα και μουσεία βιομη- χανικής αρχαιολογίας. Παρ' όλα αυτά, ένα μνημείο της βιομηχανι- κής ζωής της Αθήνας κατά τον 19ο αιώνα, η ασβεστοκάμινος «Αττι- κή», στην οδό Παισιώβ στα Πατήσια, κινδυνεύει να καταδοθεί σε σχετική απόφαση του Ε' Διαμερίσματος του Δήμου Αθηναίων, ενώ από πλευράς του Υπουργείου Πολιτισμού βρίσκεται σε εξέλιξη η διαδικασία για την κήρυξη του μνημείου αυτού ως διατηρητέου. Ποιος θα φτάσει πρώτος;

Επαναπατριsmός ιστορικών χειρογράφων

Το Συναξάρι του μοναχού Εφραίμ (χειρόγραφο του 13ου/14ου αι.), που κατά τη διάρκεια του Α' Παγκοσμίου Πολέμου εκλάπη από τη Μονή της Εικοσιφοινίσσας στο Παγγαίο όρος, καθώς και χειρόγρα- φη «ιστορία του μοναχού Παΐσιου» (17ος αι.), που επίσης εκλάπη α- πό το Άγιον Όρος, από βουλγαρικούς μυστικούς πράκτορες, επε- στράφησαν πρόσφατα στην Ελλάδα από τις βουλγαρικές αρχές. Οστόσο, δεν πρόκειται για τα μόνι ελληνικά εκκλησιαστικά κειμήλια που βρίσκονται παράνομα στο εξωτερικό. Η Μονή Παναγίας Εικοσι- φοινίσσας του Παγγαίου και εκείνη του Τιμίου Σταυρού των Σερρών ληλατήθηκαν από βουλγαρικούς στρατιώτες κατά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, καθώς και την περίοδο της γερμανικής κατοχής. Συνολικά 691 χειρόγραφοι κώδικες, 261 από τη Μονή Τιμίου Προδρόμου και 430 από τη Μονή Παναγίας Εικοσιφοινίσσας, έχουν αφαιρεθεί πα- ράνομα.

Η επιστροφή της... Νίκης της Σαμοθράκης

Πρόκειται για το θέμα της εκδήλωσης που διοργανώθηκε από το Δήμο Σαμοθράκης (Αλεξανδρούπολη, 28 Αυγούστου 2002), ως μέ- ρος σειράς προσπάθειών που στόχο έχουν τον επαναπατριsmό του σημαντικού γλυπτού...

Έκκληση βοήθειας από το Αρχαιολογικό Ινστιτούτο της Πράγας

Η έως πρότινος μεγαλύτερη αρχαιολογική βιβλιοθήκη της Δημο- κρείας της Τσεχίας ουσιαστικά καταστράφηκε, όταν τον Αυγούστο του 2002 τα νερά του ποταμού Βίλτανα πλημμύρισαν το Αρχαιολογι- κό Ινστιτούτο της Πράγας. Σημαντική είναι αυτή η στιγμή η παροχή κάθε δυνατής βοήθειας, προκειμένου να αποκατασταθούν οι υλικές ζημιές και να επανακτηθεί το πολύτιμο επιστημονικό υλικό που κα- θίστασε το Αρχαιολογικό Ινστιτούτο της Πράγας τόσο σημαντικό για την τοπική αλλά και τη διεθνή επιστημονική κοινότητα. Για πληρο- φορίες: Institute of Archaeology, Academy of Sciences of the Czech Republic, Letenská 4, CZ-11801 Praha 1, τηλ.: +4202 57533782, fax: +4202 57532288.

Τέχνη και τεχνολογία

Χάρη στην πρόοδο της τεχνολογίας, στον Ραφαήλ αποδόθηκε τελι- κά ένας πίνακας που απεικονίζει την Παναγία, το Θείο Βρέφος και τον Άγιο Ιωάννη και μέχρι πρότινος οι ιστορικοί της τέχνης πίστευαν ότι είχε φιλοτεχνηθεί από έναν από τους καλύτερους μισθιές του μεγάλου ζωγράφου. Με τη βοήθεια μιας νέας τεχνικής εξέτασης των ζωγραφικών έργων με υπέρυθρη ακτινοβολία, αποκλιμάχθηκε ότι τα περιγραφόμενα των μορφών του πίνακα συμπίπτουν με ένα σχέδιο που εκτίθεται στο Λονδίνο και φέρει την υπογραφή του Ρα- φαήλ. Την πρώτη υποψία για την ταυτότητα του ζωγράφου του έρ- γου αυτού είχε εκφράσει το 1990 ο τεχνολογικός Κόνραντ Σμερχάρ- μπερ.

Το Φεστιβάλ Αρχαιολογικής Ταινίας του Rovereto

Στη γαλλική ταινία «Mémoire perdue de l'île de Pâques» απονεμηθή- ρε το Βραβείο Κινουού («Cità di Rovereto-Archaeologia Viva») του Φε- στιβάλ Αρχαιολογικής Ταινίας του Rovereto.

Μια μέρα στο Βυζαντινό Μουσείο

Το Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο, στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών δράσεων που αναπτύσσει για το νεανικό αλλά και το ευρύτερο κοινό, οργάνωσε για μια ακόμη φορά το πρόγραμμα «Μια μέρα στο Βυζαντινό Μουσείο» (2.11.2002), το οποίο συνδυάζει εκπαιδευτικές προσεγγίσεις των συλλόγων του Μουσείου, πολλαπλές θεματικές παρουσιάσεις και δημιουργική εργαστήρια κατασκευών.

«Μουσείο – Σχολείο»: από τη θεωρία στην πράξη

Από τις 20 έως τις 22 Σεπτεμβρίου 2002 πραγματοποιήθηκε στην Καβάλα το 6ο Περιφερειακό Σεμινάριο «Μουσείο – Σχολείο», που διοργανώθηκε από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, το Υπουργείο Πολιτισμού, το Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων (ICOM) και το Δημοτικό Μουσείο Καβάλας. Αρχαιολόγοι, ιστορικοί, φιλόλογοι, μουσειολόγοι και μουσειοπαιδαγωγοί, υπεύθινοι εκπαιδευτικών προγραμμάτων διάφορων μουσείων (αρχαιολογικών, βυζαντινών, λαογραφικών, φυσικής ιστορίας κ.ά.) καθώς και υπουφείων, μοιράστηκαν τις εμπειρίες τους με εκπαιδευτικούς της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας Διευθύνσεως Καβάλας, οι οποίοι κλήθηκαν όχι μόνο ως παθητικοί ακροατές θεωρητικών εισηγήσεων και θεατές σχετικών ταινιών αλλά και ως ενεργοί συμμετοχοί σε ασκήσεις πρακτικής εφαρμογής, έτσι ώστε ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα να μην αποτελεί ουτοπικό σχεδιασμό αλλά εφαρμόσιμη πρόταση.

Από τις ανακανώσεις των ειδικών έγινε φανερό ότι υπάρχει πια ένα πλήθος ποικίλων εκπαιδευτικών προγραμμάτων σχεδιασμένων από διάφορους φορείς. Σαφής έγινε, εξάλλου, η αναγκαιότητα να βρεθεί το νόημα των αντικειμένων, να ενταχθούν στο ιστορικό του πλαίσιο, να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις ώστε ο θεατής/μαθητής να παραγάγει ο ίδιος την πληροφορία μέσα από την εκπόληση και το θαυμασμό, να γίνει δημιουργός και μέτοχος της καλλιτεχνικής δράσης. Μέσα από το σεμινάριο διαφανήκε, επίσης, η αναγκαιότητα για συχνότερη ενημέρωση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Τέλος, αναδόθηκε και ένα ερώτημα: μήπως οι στόχοι του σχολείου θα επιτυγχάνονταν καλύτερα αν τα εκπαιδευτικά προγράμματα ορίζονταν ως άδραση της εκπαιδευτικής διαδικασίας και όχι ως η περιφέρειά της;

Δήμητρα Μήττα

Φιλίππεια 2002

Στις 25 Σεπτεμβρίου 2002 πραγματοποιήθηκε –από το Σύλλογο Μελέτης και Διάδοσης του Ελληνικού Λόγου Νομού Ημαθίας– εκδήλωση 202 για τον βασιλιά της Μακεδονίας Φίλιππο Β', με τίτλο «Φιλίππεια 2002». Η εκδήλωση αυτή έγινε με τη στήριξη του φορέα «Ελληνική Γλωσσική Κληρονομιά», και υπό την αιγίδα του Δήμου Βεργίνας, φιλοξενώντας των διοργανωτών να καθιερωθεί ο εορτασμός της ημεράς μνήμης του θανάτου του μεγάλου αυτού αρχαίου ελληνά βασιλιά.

Οι υποτροφίες της Βρετανικής Σχολής Αθηνών

Εως τις 31 Δεκεμβρίου 2002 καλούνται να υποβάλουν τις αιτήσεις τους οι ενδιαφερόμενοι για την Υποτροφία Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού 2003-2004, η οποία έχει ως στόχο να προσφέρει σε πτυχιούχους ανανήτων ή ανωτέρων σχολίων, με τη συνεργασία της Βρετανικής Σχολής Αθηνών, τη δυνατότητα ερευνητικής εργασίας σε ανώτατα ή ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα της Μεγάλης Βρετανίας, σχετικά με θέματα που αφορούν τον ελληνικό πολιτισμό ή την ιστορία του ελληνικού εμπορίου πέραν των συνόρων της σύγχρονης Ελλάδας. Για σχετικές πληροφορίες μπορείτε να επικοινωνείτε με το γραμμάτιο της Σχολής στο τηλ.: 210-7292146, 210-7210974 (Δευτέρα-Παρασκευή, 9:00-13:00). Η προέταση υποβολής αιτήσεων για τις Υποτροφίες Εκατονταετηρίδας 2003-2004, επίσης της Βρετανικής Σχολής Αθηνών, έληξε στις 2 Δεκεμβρίου 2002.

«Lux Europae» στην Κοπεγχάγη

Με την ευκαιρία της δανικής προεδρίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το Δανικό Πολιτιστικό Ινστιτούτο διοργανώνει την εκδήλωση «Lux Europae» (Κοπεγχάγη, 21.10.2002 – 5.1.2003), στην οποία συμμετέχουν ευρωπαϊκά καλλιτέχνες, ένας από κάθε χώρα της Ευρωπαϊκής

Ένωσης. Η εκδήλωση περιλαμβάνει την εγκατάσταση σε κεντρικούς υπαίθριους χώρους της Κοπεγχάγης έργων, στα οποία ένα από τα βασικά στοιχεία-υλικά είναι το φως. Η Ελλάδα συμμετέχει με ένα έργο-κατασκευή –μελετημένο ειδικά για το χώρο όπου θα τοποθετηθεί– του εκαστικού καλλιτέχνη Γιάννη Μπουτέα.

Το Κέντρο Τέχνης-Δημοτική Πινακοθήκη Ψυχικού

Πολλές και ενδιαφέρουσες οι δραστηριότητες του Κέντρου Τέχνης-Δημοτικής Πινακοθήκης Ψυχικού, που λειτουργεί από Δευτέρα έως και Σάββατο από τις 10:30 έως τις 15:00, και κάθε Δευτέρα και Τετάρτη απόγευμα από τις 18:00 έως τις 20:30. Συγκεκριμένα, κάθε δεύτερη και τέταρτη Πέμπτη του μήνα, 11:00-12:00 π.μ., πραγματοποιούνται ομιλίες με διάφορα θέματα από την ιστορία της νεότερης ελληνικής και ευρωπαϊκής τέχνης, ενώ παράλληλα διοργανώνονται επισκέψεις-Ερανοήσεις σε γκαλερί και μουσεία της Αθηνών αλλά και σε εργαστήρια καλλιτεχνών. Οι «ανυπνήσεις της Πέμπτης» του Νοεμβρίου 2002 ήταν αφιερωμένες στους σημαντικότερους σταθμούς της ελληνικής ζωγραφικής του 19ου και του πρώτου μισού του 20ού αιώνα. Εξάλλου, τον Σεπτέμβριο οργανώθηκε εμπορικό σεμινάριο, με τίτλο «Τα παιδιά δημιουργούν και εκπροσώπουν με την τέχνη», ενώ στις 18 Νοεμβρίου 2002 εγκαινιάστηκε η έκθεση «Νεκρή φύση, ζωγραφική-χαρακτική», με έργα γνωστών ελληνών ζωγράφων και σημαντικών ελληνικών χαρακτών. Περισσότερες πληροφορίες, για το Κέντρο τηλ.: 210-6717097, e-mail: <kenro.tenixis@psychiko.gr>, δικτυακός τόπος: <http://kenro-tenixis.psychiko.gr>.

Λογοτεχνικός διαγωνισμός από τον «Παρνασσό»

Στις 31 Δεκεμβρίου 2002 λήγει η προθεσμία υποβολής των έργων όσων επιθυμούν να λάβουν μέρος στον λογοτεχνικό διαγωνισμό ζωγραφίας, ποίησης και δοκιμίου, τον οποίο διοργανώνει ο φιλολογικός σύλλογος «Παρνασσός». Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να απευθυνθείτε στη Γραμματεία του Συλλόγου, τηλ.: 210-3221917 (κα Αικατερίνη Σαμίου).

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Τα έργα στην αθηναϊκή Ακρόπολη (1975-2002)

Αυτός ήταν ο τίτλος της έκθεσης φωτογραφίας που φιλοενηθήκη στο Μουσείο Μπενάκη το πρώτο δεκαπενθήμερο του Οκτωβρίου 2002. Τα τελευταία 23 χρόνια, ο φωτογράφος της Υπηρεσίας Ζωγράφησης Μνημείων Ακρόπολης Σωκράτης Μαυροματίης καταγράφει συστηματικά με το φακό της μηχανής του, με «μηνιαία» αφοσίωση στη λεπτομέρεια αλλά και με καλλιτεχνική ευαισθησία, την εξέλιξη των εργασιών για την αποκατάσταση, την προστασία και, βεβαίως, την ανδρεία των ιερών μνημείων της αθηναϊκής Ακρόπολης. Την επιστημονική εποπτεία αυτού του τεράστιου και πολυσύνθετου εγχειρήματος έχουν αναλάβει η Επιτροπή Συντήρησης Μνημείων Ακρόπολης (ΕΣΜΑ) και η Υπηρεσία Συντήρησης Μνημείων Ακρόπολης (ΥΣΜΑ – περιφερειακή υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού), πάντα σε συνεργασία με την Α' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων.

Αριστέα Βαενά

Η ιστορία της γραφής

Ένα χρονικό φάσμα πέντε χιλιάδων χρόνων κάλυψε η «επιχειρητική έκθεση» ιστορία της γραφής ανά τον κόσμο (3.000 π.Χ. έως σήμερα), που φιλοενηθήκη τον Νοεμβρίου του 2002 στο κτίριο «Κωστής Παλαμάς» του Πανεπιστημίου Αθηνών (Ακαδημίας 4B). Στα θέματα της εξέλιξης του φαινομένου της γραφής, από τα «ασαφή νεολιθικά σύμβολα και ιδιογράμματα ως της έντυπης γραφή, και από τα ανατολικά και αιγυπτιακά χαρακτηριστικά κείμενα ως τη σλάβικη, τη ρουνική, την ινδιάνικη και την κινεζική γραφή, καθώς και τα μουσικά σύμβολα», η έκθεση οφείλεται στη συνεργασία του Πανεπιστημίου

του Würzburg -όπου και παρουσιάστηκε για πρώτη φορά το κολοκάρι- του Πανεπιστημίου της Αθήνας και του Επιγραφικού Μουσείου Αθηνών.

Βυζαντινή εφυαλωμένη κεραμική

Βυζαντινά κεραμικά σκεύη, κυρίως οικιακής χρήσης (λυχνάρια, πινακία, κύπελλα κ.ά.), εκτέθηκαν από τις 28 Αυγούστου έως τις 31 Οκτωβρίου 2002 στο Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο της Αθήνας. Την έκθεση, με τίτλο «Συνάντηση με τη βυζαντινή εφυαλωμένη κεραμική», διοργάνωσαν το Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο, το Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού και το Μουσείο Μπενάκη, με την ευκαιρία του Συνεδρίου της Διεθνούς Ακαδημίας Κεραμικής στην Ελλάδα. Γι' αυτή την «αγοσμένη», έως πριν από μερικά χρόνια, κεραμική τέχνη του Βυζαντίου υπήρξε μεγάλο ενδιαφέρον από το κοινό.

Τα εκθέματα κλύπταν μια μεγάλη χρονική περίοδο, από τον 9ο έως τον 15ο αιώνα μ.Χ. Έτσι, δινόταν η ευκαιρία στον επισκέπτη να παρατηρήσει τις διαφοροποιήσεις στη θεματολογία αλλά και στα χρώματα της διακόσμησης ανά εποχή. Η διακόσμηση των εκθεμάτων διακρινόταν στις εζηγισμένες γραπτή (πολύχρωμη και γραπτή δι' επιχρυσάσματα), ανάγλυφη και εγχάρακτη (λεπτεγχάρακτη - αδρεγχάρακτη - επιπεδογλυφή - απλή εγχάρακτη - εγχρωμη εγχάρακτη). Στον τρόπο κατασκευής των εφυαλωμένων κεραμικών, καθώς και στις τεχνικές διακόσμησης τους, αναερέθησαν σε ομιλία της στις 9 Οκτωβρίου 2002, η αρχαιολόγος του Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού Δήμητρα Παπανικολάου-Μπακίτζη.

Αριστεά Βαενά

Κειμήλια των Αρμενίων της Κιλικίας

Στις 30 Οκτωβρίου 2002 εγκαινιάστηκε στο Μουσείο Μπενάκη έκθεση με 80 περίπου αντικείμενα προερχόμενα από τους θησαυρούς του αρμενικού ναού της Αγίας Σοφίας στη Σίς της Κιλικίας, κοντά στα Άδανα. Στα εκθέματα περιλαμβάνονται τρία σημαντικά χειρόγραφα του 12ου-14ου αιώνα από την αρμενική Μονή των Μεχτιριαντών στη Βενετία, εικονογραφημένα χειρόγραφα, νομίσματα, παλαίτια, ασήμινα λειτουργικά σκεύη και ιερατικά όπλα. Μέσα από το υλικό αυτό ανακαλύφεται η ιστορία και η τέχνη των Αρμενίων της Κιλικίας, από την ίδρυση του μεσαιωνικού βασιλείου της Μικράς Αρμενίας του 12ου αιώνα έως τον μεγάλο διωγμό του 1915. Στα παλαιότερα αντικείμενα (13ος-14ος αι.), κυρίως στα χειρόγραφα, καθρεφτίζεται ο κόσμος του Βυζαντίου, μέρος του οποίου αποτελούσε το αρμενικό βασίλειο. Στα μεταγενέστερα έργα της αρμενικής καλλιτεχνικής παράδοσης (18ος-19ος αι.) διαπιστώνονται μεγάλες επιδράσεις από την οθωμανική τέχνη. Επίσης και πολλά κοινά χαρακτηριστικά στην τεχνοτροπία, με τα αντίστοιχα ελληνικά εκκλησιαστικά έργα, προϊόν της συμβίωσης των δύο λαών, τόσο στην πόλεια και τα χωριά της Μικράς Ασίας, όσο και στα αστικά κέντρα, όπως η Κωνσταντινούπολη και η Σμύρνη.

Αριστεά Βαενά

Έκθεση εικόνων στο Μουσείο Μπενάκη

«Εικόνας 14ου-18ου αιώνα από τη συλλογή της Ρένας Ανδρεάδη» ήταν το θέμα εαριετικής έκθεσης που παρουσιάστηκε στο ισόγειο του Μουσείου Μπενάκη, από τις 5 Νοεμβρίου έως τις 5 Δεκεμβρίου 2002. Ελάχιστα έργα επισημαίνονται και τιμής στη μνήμη της σημαντικής συλλεκτριάς από πλείρους του ιδρύματος, η έκθεση συνοδεύεται από πολυτελή κατάλογο, με κείμενα της Αναστασίας Δρανδάκη.

Η υδροδότηση της Αθήνας στους νεότερους χρόνους

Πρόκειται για το θέμα περιοδικής έκθεσης που λειτουργήσει έως τις 3 Δεκεμβρίου 2002, στο Λούτρο των Αερίων στην Πλάκα, ένα από τα δημόσια λούτρα της Αθήνας την περίοδο της Τουρκοκρατίας. Πρόκειται για ένα κτίριο με μακρά ιστορία, που σήμερα έχει τη δυνατότητα -χάρη στην αποκατάστασή του από τη Διεύθυνση Πολιτιστικών Κτιρίων και Ανασκαφής Νεότερων Μηνημίων του ΥΠΠΟ- να μεταφέρει τους επισκέπτες του σε έναν κοινό γεμάτο εικόνες και ήχους από άλλες εποχές, στον κόσμο των δημοσίων λουτρών του παρελθόντος. Για πληροφορίες, τηλ.: 210-3213018.

Φωτογραφίες του Boissonnas στη Θεσσαλονίκη

«Εικόνας της Ελλάδος» τιτλοφορείται η μεγάλη και εαριετική ενδιαφέροντα έκθεση, που θα διαρκέσει έως τις 31 Ιανουαρίου 2003, στο Τελλούριο Ίδρυμα Τεχνών Θεσσαλονίκης. Θέμα της φωτογραφίας -ανέκδοτες στην πλειονότητά τους- του ελβετού Fred Boissonnas, καρπός ταξιδιών του στην Ελλάδα την περίοδο 1903-1930.

Μνήμες επίπλων στο σύγχρονο design

Με την υποστήριξη του Ινστιτούτου Νοεολογικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών πραγματοποιήθηκε η έκθεση βιομηχανικού σχεδιασμού «Μνήμες επίπλων στο σύγχρονο design, της Ροζάλιας Ιωαννίδου», στο Βιομηχανικό Μουσείο Ερμούπολης (20 Ιουλίου-15 Σεπτεμβρίου 2002).

Τα αντικείμενα καθημερινής χρήσης, ως τμήμα του υλικού πολιτισμού, παρακολουθούν την πορεία του κύκλου της ζωής, εκκρίνουν την ενότητα των πολιτισμικών προσημείων με τις τεχνολογικές αλλαγές, μέσα στο χώρο που αυτά δημιουργήθηκαν. «Προς το αισθητικό όην και το αισθητικό παράδειγμα», τα χρωστικά αντικείμενα και κυρίως τα έπιπλα στα νησιά του Αγίου διακρίνονται για την άριστη λειτουργικότητά τους, την προσαρμογή στις ανάγκες και την αντίληψη του ερικού.

Στην Ερμούπολη του 19ου αιώνα, κέντρο διαμετακομιστικού εμπορίου της ανατολικής Μεσογείου, η δυναμική πολιτισμική και οικονομική ανάπτυξη μιας αστικής πόλης καταγράφεται και στα αντικείμενα έπιπλα εικονογραφούν την αστική συνείδηση των χρηστών τους, όπως αυτή διαμορφώθηκε μέσα από την παράδοση και το νεωτερισμό. Παρά τη σπουδαιότητα του υπάρχοντος υλικού, η μέχρι τώρα καταγραφή και μελέτη άφηναν ένα κομμάτι πολιτισμού σχεδόν ανεξερεύνητο. Η Ροζάλια Ιωαννίδου ερεύνησε το υλικό αυτό, εντόπισε, κατέγραψε και τεκμηρίωσε την ιστορία του έπιπλου του 19ου αιώνα στην Ερμούπολη, στο πλαίσιο των ερευνητικών προγραμμάτων του Κέντρου Νοεολογικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, με την καθοδήγηση και την εποπτεία του Βασιλείου Παναγιωτοπούλου.

Από το υλικό που συγκεντρώθηκε, επιλέχθηκαν κάποια έπιπλα, δείγματα κατασκευαστικής δεξιοτεχνίας, τα οποία αποτέλεσαν πηγή έμπνευσης και άντλησης στοιχείων για τη δημιουργία νέων επίπλων με μνήμες από την παράδοση. Η έκθεση «Μνήμες επίπλων στο σύγχρονο design» ανακαλύπτει την υπαρκτή αλλά μη προβλεπόμενη εικόνα μιας γενεαλογίας οικείου ελληνικού βιομηχανικού σχεδιασμού. Για περισσότερες πληροφορίες, τηλ.: 210-6011641.

Οι Φαράω

Για περισσότερα από 3.000 χρόνια η αρχαία Αίγυπτος κατέχει εξεχούσα θέση ανάμεσα στους αρχαίους πολιτισμούς, οι οποίοι σήμερα το χρωσάτε στους μυθικούς βασιλείς της, τους Φαράω. Σύμφωνα με την αιγυπτιακή κοσμογονία, όλο το σύμπαν στριέζεται στον Φαράω, τον οποίο ο δημιουργός του κόσμου εγκατέστησε στη γη, με την αποστολή να την προστατεύσει από το χάος και την καταστροφή. Στο κέντρο, λοιπόν, του κόσμου, σαν κρίκος επικοινωνίας ανάμεσα στη γη και τον ουρανό, τοποθετείται η εμβληματική μορφή του Φαράω, σύμβολο στο οποίο αναγγυώνονται η φύση, ο πολιτισμός, η θρησκεία και η πολιτική. Μονάρχης και κυβερνήτης ενός αχανούς βασιλείου, αρχιερέας, αιγιματική Σφίγγα, αρχιραστήρας, δημιουργός επιβλητικών μνημείων, ο κάτοχος της αληθείας και της δικαιοσύνης, με αυτές τις ιδιότητες ο Φαράω και ο μόνος που τον περιβαλλέει δέιστους τους αιώνες. Αυτή είναι και η θεματική διαδρομή που μά προτείνει η έκθεση του Palazzo Grassi στη Βενετία (9.9.2002-25.5.2003), μέσα από τα 300 εκθέματα που συγκεντρώθηκαν από 34 μουσεία και ιδιωτικές συλλογές όλο του κόσμου, και κυρίως από την Αίγυπτο, καθώς πάνω από το 30% των εκθεμάτων προέρχονται από το Αρχαιολογικό Μουσείο του Κάιρου.

Το Palazzo Grassi, ένα από τα ωραιότερα παλάτια πάνω στο Canal Grande της Βενετίας, είναι η έδρα ενός πολιτιστικού φερέα που ιδρύθηκε από τη FIAT, με αποστολή τη διοργάνωση εκαιστικών και επιστημονικών εκδηλώσεων. Η έκθεση των Φαράω είναι η 25η κατά σειρά από το 1985, έτος έναρξης των δραστηριοτήτων του Ιδρύματος, και η 5η αρχαιολογική έκθεση (μετά τους Φοίνικες, τους Κέλτες, τους Έλληνες της Δύσης και τους Ετρούσκους). Χάρι την επιμέλεια της διακεκριμένης αιγυπτιακού Christiane

Σφίγγα με κεφάλι γερακιού, 1279-1217 π.Χ. Από τον Μεγάλο Ναό του Αιμού Σιμπέλ.

Ziegler, διευθύντρια από το 1993 του Αιγυπτιακού Τμήματος του Μουσείου του Λούβρου, η έκθεση προσφέρει στον επισκέπτη μια εμπειροσταμμένη και ολοκληρωμένη άποψη για τη βασιλεία των Φαραώ από την εποχή των πρώτων Δυναστειών (γύρω στο 3.000 π.Χ.) ως την ελληνοιστική εποχή. Οι εννέα θεματικές ενότητες ανατρέχουν σε όλους τους σημαντικούς σταθμούς της μακροχρόνιας αιγυπτιακής ιστορίας, και αναλύουν όλες τις όψεις και τις ιδιότητες του Μονάρχη.

Η πρώτη ενότητα εισάγει το θεατή στον νιμμηωδικό χαρακτήρα της αιγυπτιακής τέχνης, παρουσιάζοντας, στο αίθριο του Palazzo Grassi, αγάλματα μεγάλων διαστάσεων, ανάμεσα στα οποία ένα άγαλμα του νεαρού Τουταγχαμών. Ακολουθεί η «Συλλογή των Πορτρέτων», όπου μπορεί κανείς να ανακαλύψει σταδιακά τη μορφή και τα χαρακτηριστικά των πιο σημαντικών Φαραώ – από τον Χεφρέν στον Τούθμωσι, από τον Ραμόη ως την Κλεοπάτρα. Στη συνέχεια εξετάζονται, μέσα από επιλεγμένα εκθέματα και εκτενή επεξηγηματικά κείμενα, οι δύο φαινομενικά αντιθετικοί χαρακτήρες του Φαραώ, η ανθρωπινή μορφή και η θεία υπόσταση. Σε μια θεοκρατική κοινωνία, στην οποία δεν γινόταν διάκριση ανάμεσα στην πολιτική και τη θρησκεία, ο Φαραώ ήταν θεός ανάμεσα στις θεότητες, αλλά ταυτόχρονα και ο προστατευόμενός τους. Παρουσιάζονται, λοιπόν, τα σύμβολα της ισχύος και οι αλληγορίες που στηρίζουν το μύθο των βασιλέων και τους καθιερώνουν ως αρχιερείς και μεσάζοντες ανάμεσα σε θεούς και ανθρώπους. Εκτίθενται όπλα, ταχυογραφίες και πάμπου με πολεμικές σκηνές, που καταγράφουν τη φήμη τους, των ατρόμητων πολεμιστών, καθώς και ντυοκοιμένα που περιγράφουν τη δραστηριότητά τους με την ιδιότητα του αρχηγού του κράτους και του αξίου κυβερνήτη. Τέλος, η προσωπική ζωή των Φαραώ –τα ανάκτορα, οι τελέτες και οι διασκεδάσεις, οι σύζυγοι και το χαρέμι, οι διάδοχοι και η εκπαίδευσή τους-, καθώς και ο θάνατος, τα μεγαλόπρεπα ταφικά μνημεία με τους πολυτίμους θησαυρούς, που συνόδευαν τον Φαραώ στο ταξίδι προς την αιωνιότητα.

Αφροδίτη Οικονομίδου

Οι κρυμμένοι θησαυροί του Αιγυπτιακού Μουσείου

Έτσι τυποφορείται η περιοδική έκθεση –διάρκεια ενός έτους– που πρόκειται να εγκαινιαστεί στα τέλη του 2002, ως μέρος σειράς εκδηλώσεων για τον εορτασμό των 100 χρόνων λειτουργίας του Αιγυπτιακού Μουσείου, το οποίο πρόκειται μάλιστα σύντομα να ανακαινιστεί. Στην πολύ ενδιαφέρουσα αυτή έκθεση, περιλαμβάνονται παταγάλια άγνωστα στο κοινό ευρήματα –και από τον τάφο του Τουταγχαμών-, «θαμμένα» έως σήμερα στις αποθήκες του μουσείου αλλά και αρκετά από τους σημαντικούς αρχαιολογικούς χώρους της Αιγύπτου.

Το ντυμένο και το γυμνό

«Η ύφανση της άρασης; ρούχα και υφάσματα στη ζωγραφική» ήταν ο τίτλος έκθεσης ζωγραφικής της Εθνικής Πνακοθήκης του Λονδίνου, η οποία πραγματοποιήθηκε τους καλοκαιρινούς μήνες του 2002. Κεντρικός της άξονας η ιστορία του ενδυμάτος στη ζωγραφική.

Μύθος και ιδιομορφία

Τρίαντα πίνακες και ένα γλυπτό του ισπανού σουρεαλιστή ζωγράφου Salvador Dali παρουσιάζονται στο Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, από τις 23 Οκτωβρίου 2002 έως τις 23 Ιανουαρίου 2003. Η έκθεση οργανώθηκε σε συνεργασία με το Ίδρυμα Gala – Salvador Dali και το Εθνικό Μουσείο – Κέντρο Τέχνης «Reina Sofia» της Μαδρίτης. Καλύπτει όλες τις περιόδους δημιουργικής δραστηριότητας αυτού του ιδιοφυούς, εκκεντρικού και πρωτοπόρου καλλιτέχνη, από το 1920 έως το 1983. Ο Dali είναι ένας πολύπλευρος δημιουργός: ζωγράφος, χαράκτης, εικονογράφος, γλύπτης, διακοσμητής, σκηνογράφος, αλλά και καταξιωμένος συγγραφέας. Για όποιον θελήσει να γνωρίσει και να κατανοήσει τη ζωή και την καλλιτεχνική του διαδρομή, η αυτοβιογραφία του *Η μυστική ζωή του Σαλβατόρ Μπαλί* αποτελεί απαραίτητο σύγγραμμα-βοήθημα. Το Εξχωριστό του «ήφος», ο Dali το κατέκτησε αφού πέρασε πρώτα από όλες τις καλλιτεχνικές τάσεις των αρχών του 20ού αιώνα και επηρεάστηκε από αυτές. Την έμπνευσή του την αντλεί από τους μύθους της ανθρωπότητας, τους οποίους όμως σχολιάζει σκιωτικά, όπως και το μύθο που περιβάλλει την εκκεντρική του προσωπικότητα.

Αναζητώντας τη Βερενίκη

Πρόκειται για τον τίτλο της έκθεσης ζωγραφικής της Αγγλικής Ντάγκρινα που παρουσιάστηκε τον Δεκέμβριο του 2002 στην αίθουσα τέχνης «Λαμιάκου 3». Οι υδατογραφίες και οι τέμπλες μεγάλων διαστάσεων της ζωγράφου ήταν εμπνευσμένες από διάφορα κείμενα, κυρίως όμως από το πολύ ενδιαφέρον βιβλίο του Γ. Γραμμάτσκη «Η κόρη της Βερενίκης».

Έκθεση Μαρίας Δεσούλλα

Στις 4 Νοεμβρίου 2002 εγκαινιάστηκε έκθεση της πρώτης κερκυραίας ζωγράφου Μαρίας Δεσούλλα (1893-1987), που θα διαρκέσει έως τις 30 Ιανουαρίου 2003, στο Μουσείο Χαρακτητικά του Νίκου Γρηγοράκη (Υακινθών 4, Παλάδι Ψυχικό, τηλ.: 210-6740806 – επισκέψιμη κατόπι τηλεφωνικής συνεννοήσεως). Αξίζει να σημειωθεί ότι η Μ. Δεσούλλα πήρε τα πρώτα της μαθήματα ζωγραφικής από τον κερκυραίο ζωγράφο Γιώργο Σαμαράτζη, και συνέχισε τις σπουδές της στη Φλωρεντία και στη Βιέννη. Στην έκθεση παρουσιάζονται για πρώτη φορά 40 έργα της καλλιτέχνης, που φανερώνουν την προσωπικότητά της και τονίζουν τη συμβολή της στην κερκυραϊκή ζωγραφική παράδοση.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Μύθος

Συνάντηση με θέμα «Μύθος, αιγαιακή προϊστορία από τον 19ο στον 21ο αιώνα μ.Χ.», πραγματοποιήθηκε στη Γαλλική Σχολή Αθηνών από τις 21 έως τις 23 Νοεμβρίου 2002. Οργανωτές η Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή Αθηνών, το Γαλλικό Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών (ομάδα αιγαιακής προϊστορίας – UMFR7041 – Archéologies et Sciences de l'Antiquité), το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και το Πανεπιστήμιο Paris I.

Το Δ' Διεθνές Συνέδριο Ιστορίας

Πολύ σημαντικό το συνέδριο με θέμα «Ιστοριογραφία της νεότερης και σύγχρονης Ελλάδας, 1833-2002», που έλαβε χώρα στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, από τις 29 Οκτωβρίου έως τις 3 Νοεμβρίου. Μεγάλος αριθμός καταξιωμένων επιστημόνων από την Ελλάδα και το εξωτερικό, με αξιόλογα έργα, έδωσαν πολλά και ενδιαφέροντα θέμα-

τα, σχετικά με τη συγκρότηση της εθνικής ιστοριογραφίας, την πολιτισμική ιστορία και την ιστορία της παιδείας, την κοινωνική αλλά και την οικονομική ιστορία, την ιστορία των θεμάτων και του ελληνικού κράτους, τις ιστοριογραφικές συζητήσεις που αναπτύχθηκαν για την Ελληνική Επανάσταση του 1821, την Κατοχή, την Αντίσταση, τον Εμφύλιο και τη μεταπολεμική εποχή. «Ενομοίωση των ελληνικών ιστορικών σπουδών στη διεθνή θέαση» ήταν το αντικείμενο της συζήτησης στοργυλλής τραπέζης, η οποία ολοκληρώθηκαν οι εργασίες του συνεδρίου. Για πληροφορίες – και σχετικά με την έκδοση των Πρακτικών – μπορείτε να επικοινωνείτε με το Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών/Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, τηλ.: 210-7273580, fax: 210-7246212, e-mail: <kne@eie.gr>.

Αρχαία ελληνική τεχνολογία και τεχνική

Από το Σύλλογο για τη Μελέτη και Διάδοση της Ελληνικής Ιστορίας διοργανώνεται ένα πολύ ενδιαφέρον συνέδριο, από τις 21 έως τις 23 Μαρτίου 2003 στην πόλη Ohlstadt της Γερμανίας. Τίτλος του «Αρχαία ελληνική τεχνολογία και τεχνική, από την προϊστορική μέχρι την ελληνοκλασική περίοδο, με έμφαση στην προϊστορική εποχή». Το συνέδριο θα αποτελεστεί από πέντε βασικά μέρη (σύμφωνα με το προωρισμένο πρόγραμμα, που κυκλοφόρησε τον Ιούνιο 2002): α) εισαγωγή, εξορμή, επεξεργασία και χρήση χαλκού, έλαιο – χρυσός, β) οικοδομική – αρχιτεκτονική – υδραυλικά έργα – καθημερινή ζωή, γ) εκδηλώσεις στο πλαίσιο του συνεδρίου (προβολή video, cd-rom, πινακίδες), δ) γεωργία – προϊόντα – καθημερινή ζωή, ε) συζήτηση στοργυλλής τραπέζης: «Τεχνολογία και τεχνική ως αναπόσπαστο κομμάτι του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού» ή «Η αξία της τεχνολογίας και τεχνικής στον αρχαίο ελληνικό κόσμο». Επίσης γλώσσες του συνεδρίου: γερμανικά αλλά και ελληνικά, με ταυτοχρονή μετάφραση. Υποβλήτε δηλώσεις συμμετοχής: έως τις 10 Μαρτίου 2003. Για πληροφορίες, τηλ.: +49-0881-61922, e-mail: <Pkyriat@aol.com>.

H 5η Διεθνής Συνάντηση για την αποκατάσταση των μνημείων Ακροπόλεως

Στο πλαίσιο των εργασιών της καθιερωμένης για συνάντησης με θέμα την πορεία των εργασιών και τις προτάσεις για την αποκατάσταση των μνημείων του Ιερού Βράχου, πολλά και ποικίλα ήταν τα θέματα των διαλέξεων αλλά και των εποικοδομητικών συζητήσεων (4-6.10.2002). Ενδεικτικά αναφέρουμε τις ομιλίες των Π. Πουλίτ-Β. Ζαφειρόπουλου-Κ. Φωτιάκη «Συνδυαστική δράση υπέρβασης και υπερωλόου ακτινοβολίας λέιζερ για τον καθαρισμό γλυπτών επιφανειών: προκαταρκτικές δοκιμές για τη δικτική ζώνη του Παρθενώνου», του Δ. Ζιρού «Νέες παρατηρήσεις στην οικοδομική σύνθεση της ζώνης του ναού της Αθηνάς Νίκης και του αρχαίου παίριου ναΐσκου», της Β. Μαϊνδάκη «Προτάσεις για την αποκατάσταση του Πανδρεοσείου και του Αρρηγορίου», του Κ. Κίσα «Η διαχείριση των διάσπαρτων αρχαίων μνημείων στο Βράχο της Ακρόπολης», και, τέλος, του Μ. Κορρέ «Αποκατάσταση και τελική διαμόρφωση των εδαφών της Ακρόπολης».

Οι σχέσεις των λαών της Μεσογείου

Στο πλαίσιο του εορτασμού των 25 χρόνων από την ίδρυση του Πανεπιστημίου Κρήτης, πραγματοποιήθηκε συνέδριο στο Ρέθυμνο (29.9.2002-2.10.2002), με τίτλο «Πόδες – Σχέσεις μεταξύ των λαών της Μεσογείου, 16ος-6ος π.Χ. αιώνες». Χαρακτηριστικό στοιχείο της συνάντησης αυτής, που-διευκολύναν το Ίδρυμα Λεβέντη και το Πανεπιστήμιο Κρήτης – ως συνέχεια του συνεδρίου «Ανατολική Μεσόγειος», του 1998 – η ανταλλαγή απόψεων και η παρουσίαση μελετών από επιστήμονες Δύσης και Ανατολής, με κεντρικό πάντα θέμα την ανάπτυξη σχέσεων μεταξύ Ελλήνων, Φοινίκων, Ασσυρίων, Καρχηδονίων, Αιγυπτίων και Ετρούσκων κατά την περίοδο μεταξύ 16ου και 6ου αιώνων π.Χ.

Θαλάσσιες μεταφορές και επικοινωνίες στη Μεσόγειο

Την περίοδο από την παλαιολιθική εποχή έως τους πρώιμους ρωμαϊκούς χρόνους κάλυψε το διεθνές συνέδριο, με τίτλο «Θαλάσσιες μεταφορές και επικοινωνίες στη Μεσόγειο», το οποίο έλαβε χώρα στην Μήλο τον Σεπτέμβριο του 2002, στο πλαίσιο του θεσμού «Miles

Conferences», της μη κερδοσκοπικής εταιρείας «Συνεδριακό Κέντρο Μήλου-Γεωργίου Ηλιόπουλος». Ήταν το πρώτο ενός κύκλου συνεδρίων που θα έχουν το ίδιο αντικείμενο και θα πραγματοποιούνται, ανά ένα, κάθε χρόνο για την επόμενη πενταετία. Θέμα του εισαγωγικού φετινού συνεδρίου τα μέσα ναυσιπλοΐας και ο τρόπος που αυτά αναπτύχθηκαν τη δεδομένη περίοδο στην ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου, στο πλαίσιο της προσπάθειας του ανθρώπου να αξιοποιήσει τις δυνατότητες που του προσφέρει η θάλασσα, επηρεαζόμενος βέβαια πάντα και από τις περιβαλλοντικές συνθήκες, όπως η γεωγραφία και το κλίμα της περιοχής.

Το Ζ' Διεθνές Συμπόσιο για την αρχαία Μακεδονία

Σε έναν περίοδο χρόνο θα εκδοθούν τα Πρακτικά του Ζ' Διεθνούς Συμποσίου «Αρχαία Μακεδονία από την Εποχή του Σιδήρου ως το θάνατο του Φιλίππου του Β'», το οποίο πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλονίκη από τις 14 έως τις 18 Οκτωβρίου 2002. Τα θέματα του πολλά και ενδιαφέροντα: η θέση της Μακεδονίας και των Μακεδόνων στη γραμματειακή παράδοση της κλασικής εποχής, ο ευρωπαϊκός οικισμός της Χαλκιδίκης, η σχέση τέχνης και πολιτικής στη μακεδονική αυλή την περίοδο πριν τη βασιλεία του Μεγάλου Αλεξάνδρου, οι σχέσεις μεταξύ των δύο συζύγων του Φιλίππου Β' και η προσωπικότητα τους κ.λπ. Για πληροφορίες, τηλ.: 2310-842226 (Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου του Αίμου).

Διεθνές Συμπόσιο για τη Θήβα

«Εκατό χρόνια αρχαιολογικά έργα στη Θήβα (1900-2000). Οι πρωτεργάτες των ανασκαφών και οι συσχετίσεις τους» ήταν το θέμα του επιστατικού Διεθνούς Συμποσίου για τη Θήβα, που διοργανώθηκε από τη Θ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων (Θήβα, 16-17.11.2002). Πολλές και ενδιαφέρουσες οι διαλέξεις, κάλυψαν ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, έχοντας πάντα ως σημείο αναφοράς τη Θήβα και τη σημαντική ιστορική της πορεία στο πέρασμα των αιώνων. Στο πλαίσιο του συνεδρίου πραγματοποιήθηκε ξεναγήση στο ίδιο μουσείο, αλλά και φωτογραφικές εκθέσεις, οι Αρχαιολογικοί Μουσείο Θήβων (πρόσφατες ανασκαφικές έρευνες στη Θήβα) και στο Συνεδριακό Κέντρο Θήβας («Η ανασκαφή στο οικείο του Συνεδριακού Κέντρου Θήβας. Μια ιστορική διαδρομή 5.000 χρόνων»). Για πληροφορίες σχετικά με το συνέδριο και τη δημοσίευση των Πρακτικών του, τηλ.: 22620-27913 (Θ' ΕΦΙΚΑ).

H συμβολή της αρχαίας Σπάρτης στην πολιτική σκέψη και πρακτική

Αυτό ήταν το θέμα της πρώτης, ουσιαστικά, δράσης του «Διεθνούς Ινστιτούτου Αρχαίας Ελληνικής Ιστορίας στην Ολιμπιακή Γη της Ηλείας». Πρόκειται για το συνέδριο που πραγματοποιήθηκε το καλοκαίρι (26.8.2002-1.9.2002) στη Σπάρτη. Διαπραγματευτικές αναφορές σχετικά με την ιστορία της αρχαίας Σπάρτης, αλλά και στην επιδραση της τελευταίας στη σκέψη των θεωρητικών της πολιτικής επιστήμης και πρακτικής από την αρχαιότητα έως σήμερα. Παράλληλα με τις εργασίες αυτού του πολύ ενδιαφέροντος συνεδρίου, πραγματοποιήθηκαν ποικίλες πολιτιστικές εκδηλώσεις και επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους. Για πληροφορίες σχετικά με την έκδοση των Πρακτικών του συνεδρίου, τηλ.: 210-6714353, 0944-587473 (κο Νάτσα Φλώρου), e-mail: <nbirgalias@acn.gr>.

H γλυπτική στη λατινοκρατούμενη Ανατολή

Από το Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών και τη 13η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων διοργανώθηκε το συμπόσιο «Η γλυπτική στη λατινοκρατούμενη Ανατολή, 13ος-17ος αιώνες» (Ρέθυμνο, 4-6.10.2002). Για πληροφορίες σχετικά με την έκδοση Πρακτικών, μπορείτε να απευθύνεστε στα τηλ.: 28310-25146 (Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών), 28310-23653 (13η ΕΒΑ).

Το 4ο Συμπόσιο Αρχαιομετρίας

Από τις 28 έως τις 31 Μαΐου 2003 θα πραγματοποιηθεί το 4ο Συμπόσιο Αρχαιομετρίας στο αμφιθέατρο του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών

με θέμα τις πρόσφατες έρευνες και τάσεις της επιστήμης της αρχαιολογίας. Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να επισκεφτείτε κανείς τον σχετικό δικτυακό τόπο, <<http://www.archaeometry.gr/symposium2003>>.

Μετάθεση ημερομηνίας

Μετατέθηκε η ημερομηνία διεξαγωγής της διημερίδας του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης του Πανεπιστημίου Αθηνών, από τις 5-6 Νοεμβρίου 2002 στις 17-18 Απριλίου 2003. Θέμα της το έργο των μελών του Τομέα.

Συνέδριο για την τεχνική της υφαντοποιικτικής (tapiserie) πριν το 1500 μ.Χ.

Το Early Textiles Study Group, μια ομάδα που μελετά το αρχαίο ύφασμα, οργανώνει ανά διετία, από το 1986, ένα συνέδριο που επιτρέπει στους ειδικούς να παρουσιάσουν την πορεία των ερευνών τους και να ανταλλάξουν πληροφορίες και απόψεις πάνω σε συγκεκριμένα θέματα. Το φετινό συνέδριο, που πραγματοποιήθηκε στο Ashburn Hall του Πανεπιστημίου του Manchester (6-8.9.2002), είχε ως θέμα την τεχνική της υφαντοποιικτικής (tapiserie) πριν το 1500. Οι διαλέξεις κάλυψαν τρεις τομείς: την προκολομβιανή υφαντοποιικτική του Περού, την υφαντοποιικτική της Μεσογείου στην αρχαιότητα, και τέλος την υφαντοποιικτική του ευρωπαϊκού μεσαίωνα.

Η Α. Pollard Rowe παρουσίασε ένα πανόραμα της περιουσιακής παραγωγής σε διαφορετικές περιόδους και περιοχές, δίνοντας έμφαση στην παραγωγή της περιοχής Huari από το 650 μέχρι το 850 μ.Χ. Η Α. Baginski παρουσίασε μια επιλογή (περίπου 150 κομμάτια) προκολομβιανής υφαντοποιικτικής του Μουσείου του Ισραήλ στα Ιεροσόλυμα, ενώ η R. Janssen αναφέρθηκε στην πρόοδο της έρευνας όσον αφορά την αιγυπτιακή υφαντοποιικτική φαραωνικής εποχής. Η Η. Granger-Taylor, αφού παρουσίασε σπάνια δείγματα υφαντοποιικτικής της ελληνιστικής εποχής, ακουράφησε τη χρήση της υφαντοποιικτικής στην Αίγυπτο, κατά τη ρωμαϊκή και βυζαντινή εποχή, στα υφάσματα και τα υφάσματα επιπλοσίων και διακόσμησης τοίχων. Η R. Cortopassi παρουσίασε μια μικρή ομάδα λιτών αιγυπτιακών χιτώνων της βυζαντινής εποχής, με θηλαίες και στις δύο όψεις, και η M. Noekert παρέθεσε στοιχεία για τη χρήση της τεχνικής στη Σκανδιναβία από το 400 μέχρι το 1200 μ.Χ. Η Α. Muthesius, στην οποία πρόσφατα ανατέθηκε η μελέτη των υφανμάτων της λεηλομηθικής της Μητροπόλεως του Split, παρουσίασε ορισμένα από αυτά τα υφάσματα πριν από την τελική δημοσίευσή τους, η K. Staniland μελέτησε αρχαία του 14ου αιώνα –ειδικότερα τα βελβία εξόδων της βασιλικής αγγλικής αυλής–, για να βρει τα ίχνη υφανμάτων διακοσμημένων με υφαντοποιικτική που χρησιμοποιούνταν στην αυλή του Εδουάρδου Γ' και του Ριχάρδου του Β', και τα οποία έχουν σήμερα χαθεί, ενώ η L. Woolley μελέτησε τέσσερα δείγματα υφαντοποιικτικής του ΙΕ' αιώνα με σκηνές κυνηγιού. Τέλος, η F. Pritchard παρουσίασε μια επιλογή κομμάτων, όπως και τη συλλογή της Whitworth Art Gallery του Manchester. Ομοίως παρακολούθησαν το συνέδριο, είχαν τη δυνατότητα να δουν αυτά τα κομμάτια και τη διαρκεία μιας μιας οργανωμένης επίσκεψης στους ειδικούς αποθηκευτικούς χώρους του Μουσείου.

Για τους αναγνώστες που ενδιαφέρονται για το θέμα, σημειώνουμε ότι η Ancient Textile Unit του Πανεπιστημίου του Manchester δημοσίευσε ένα εξαιρετικό δελτίο αφιερωμένο στις μελέτες, τις δημοσιεύσεις και τα συνέδρια για τα ιστορικά υφάσματα (πληροφορίες και συνδρομές: <j.wild@man.ac.uk>).

Roberta Cortopassi

Γλώσσα και γραφή

«Γλώσσα και γραφή των ελληνόφωνων της νότιας Ιταλίας» ήταν ο τίτλος του διημέρου συνεδρίου που πραγματοποιήθηκε στην Μπόβα, πρωτεύουσα των ελληνόφωνων της Καλαβρίας, Ακριβώς τη στιγμή που γίνεται προσπάθεια να διατηρηθούν οι διάφορες γλώσσες και διάλεκτοι που δεν έχουν μεγάλο κοινό, η απόφαση των ελληνόφωνων της Καλαβρίας να επαναφέρουν τη χρήση του ελληνικού αλφαβήτου μετά από 400 χρόνια αχρηστίας, προκειμένου να χρησιμοποιείται και να διδάσκεται μια γλώσσα που παραμένει ζωντανή από την αρχαιότητα, συμβάλλει και ενισχύει την προσπάθεια αυτή.

Ο νομοθέτης και ο νόμος

Αυτός θα είναι ο τίτλος του διεθνούς συνεδρίου που θα πραγματοποιηθεί στην Caen, από 15 έως 17 Μαΐου 2003, προς τιμή του François Fluzé και του επιστημονικού του έργου. Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να απευθύνεστε στον Yves Modéran, Prof. d'Histoire Romaine, Université de Caen, UFR d'Histoire, Esplanade de la Paix, 14032 Caen, FRANCE.

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Οι διαλέξεις της ΕΜΑΕΤ

Πολύ ενδιαφέρουσες οι διαλέξεις που περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα εκδηλώσεων της Εταιρείας Μελέτης Αρχαίας Ελληνικής Τεχνολογίας για τη χειμερινή περίοδο 2002-2003. Αναφέρουμε ενδεικτικά κάποιες από αυτές: Η. Κιενάσι, «Αρχαϊκή ημεμερίδα ερχε-κτονική στο Ηραίο της Σάμου» (13.1.2003), Δ. Κολυεροπούλου, «Το υφολόγιο της Γόδας» (27.1.2003), Ε. Τσακονίκα, «Σύζευξη εν-σχίστης των τοχοποιών στον προϊστορικό κόσμο» (24.2.2003), Γ. Βαρουφάκης, «Μεταλλουργική μελέτη μπρούντζινων εμφυλίων των κλασικών, ελληνιστικών και ρωμαϊκών χρόνων» (17.3.2003). Οι διαλέξεις πραγματοποιούνται στο Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος, Καρ. Σερβία 4 (5ος όροφος), στις 18:30. Για περισσότερες πληροφορίες, τηλ.: 210-3291291, e-mail: <EMAET@central.tee.gr>.

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

Οι προϊστορικές γραφές του Αιγαίου

Προς τη Διεύθυνση του περιοδικού Αρχαιολογία Σχετικά με το άρθρο της κας Αρτέμιδας Καρανάβη, το οποίο δημοσιεύθηκε στο τεύχος Νο 84, με τίτλο «Επτά ευκρινειστές σχετικά με τις Προϊστορικές Γραφές του Αιγαίου», και προς πλήρητρητη ενημέρωση των αναγνωστών, θα ήθελα να παρατηρήσω τα εξής: α) Δεν είναι καθόλου βέβαιον ότι η ιερογλυφική γραφή της Κρήτης έχει, εν συνόλω, 96 συλλαβογράμματα, και αποδείξη αποτελεί το γεγονός ότι στην επιγραφή επί πρίσματος, την οποία παραθέτει η συγγραφέας του άρθρου (CHIC 2830), το δεύτερο από αριστερά σύμβολο δεν περιέχεται στον πίνακα της σελίδος 70 με τα 96 συλλαβογράμματα. Καθόλου δεν αποκλείεται, επίσης, τα συλλαβογράμματα της ιερογλυφικής να είναι λιγότερα από 96, αφού είναι πολύ πιθανόν ορισμένα να ταυτίζονται με κάποια άλλα, όπως συμβαίνει με τα 75 κ.λπ. 28 και 29, 31 και 32, 44 και 56, 59 και 60, 73 και 74 και 75 κ.λπ.

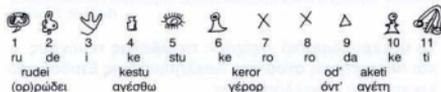
β) Τα παραδείγματα με τις τουρκικές λέξεις θεωρώ ότι είναι ατυχή σκόλη και από αισθητική άποψη και, βεβαίως, ούτε τα ρήματα της ελληνικής της Γραμμικής Β είναι λίγα –τουλάχιστον μάλιστα είναι πάρα πολλά– ούτε με τη Γραμμική Β έχουν καθόλου επιβεβαιωθέν τύπου «κύληρη τέτρηρη βρήκη καπάκι». Απρόσφορο οι συμπλεκτικοί σύνδεσμοι και οι ρηματικοί τύποι. Τα παραδείγματα είναι πάρα πολλά. Στην Ae 303 διαβάζεται: «Πύλος, Ιερέας δοελα ένακα χρουσίον ιερέο, ΓΥΝΑΙΚΑ 14» (Hooker, σ. 179). Στην Py Er 704 αναγράφεται: «Ερίθα έμρια έχει ενσυχεται τε ετώνιον έχει θεσν, δόμοε δε μη φασι ονατόν εγεχεν» (Hooker, σ. 132).

γ) Η λέξη «Κοριανδα» δεν έχει τη γνωστή συλλαβική δομή της Γραμμικής Β. Ειδικά για αυτή τη λέξη αναγνωρίζονται δύο τουλάχιστον γραφές: «Κοριανδα» στην Κνωσό και «Κοριανδα» στην Πύλο (Hooker, σ. 72). Η λέξη «ορεγο», επίσης, δεν διαβάζεται «ορεφίνοντες ή ορεφίμενα», αλλά διαβάζεται: «ορελος=έλλεμα, χρέος. Και για να μην λέμε πολλά, το συλλαβογράμμα Ni, το οποίο παρίσταται με το σχήμα της σφικιάς, αποτελεί ακροφωνία της ελληνικής λέξης «νικέλια»=σικά.

δ) Υπάρχουν πολλές θέσεις της κας Καρανάβη με τις οποίες διαφω-

νώ. Μία απ' αυτές είναι ότι ο Δίσκος της Φαιστού δεν είναι δείγμα ιερογλυφικής γραφής της Κρήτης. Ουδέν αναλθότερον. Τα ιερογλυφικά του δίσκου συνδέονται άμεσα με τα ιερογλυφικά των άλλων πινακίδων και προτάμων. Μπλάνο στον περασμό, κάνοντας κατάχρηση της φιλοεπίσης σας, να παραθέσω την πρώτη παράγραφο του Δίσκου.

Ανάπτυγμα συλλαβογραφημάτων πρισματικής σφραγίδος (CHIC 283)

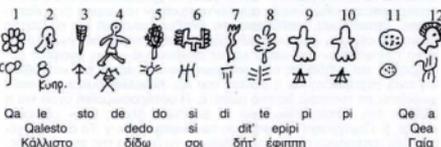

Τρέμε, θα οδηγηθεί για να γίνει ανθρώπινη προσφορά στον γηέτη.

Πίναξ αντιστοιχιών

ΛΑΤ. 283	ΦΑΙΣΤΟΣ	ΦΑΙΣΤΟΣ	ru	: Δίσκος της Φαιστού = ru
			de	: Λύττος, Δίσκος της Φαιστού = de
			i	: Δίσκος της Φαιστού = i
			ke	: Δίσκος της Φαιστού = ke
			da	Δεν απαντάται στον Δίσκο της Φαιστού.
			te	Δεν απαντάται στον Δίσκο της Φαιστού.
			ti	: Δίσκος της Φαιστού = ti

Δίσκος της Φαιστού και αντιστοιχία συλλαβογράμματα Γραμμικής Β

Φρονιά ότι αυτά αρκούν. Όμως, επειδή το θέμα απαιτεί όσο το δυνατόν περισσότερες αποδείξεις, είμαι σε θέση να δημοσιεύσω και τη μετάφραση της επιγραφής την οποία παραθέτει η κα Καραναβά. Πριν μπούμε στη διαδικασία αναγνώσεως, να πούμε απλά ότι έχουμε την εικόνα κάποιου μαντείου, στο οποίο προσέφυγε κάποιος γονεάς, για να πληροφορηθεί τα της τύχης του αιχμαλωτισθέντος, πιθανότατα σε κάποια μάχη εκτός Κρήτης, υιού του. Η φρικτή απόληξη είναι:

φαίνεται ότι ήταν συχνότατη η ερώτηση για την τύχη αιχμαλώτου και εξίσου συχνότατη ήταν και η στερεότυπη απάντηση, εξ ου και η ανάγκη κατασκευής της σφραγίδος, η οποία χρησίμευε για την πολλαπλή αποτύπωση της αυτής απαντήσεως.

Λαμία, 21-10-02

Με εκτίμηση,
Γιώργος Πολύμερος
Γλωσσολόγος-Ιστορικός-Συγγραφέας
Σαρανταπόρου α' παρ. 6, Λαμία 35100
τηλ.: 22310 21115, 22310 52847, 0944287250

BIBLIA

Στα χνάρια του Οδυσσέα

συλλογικό έργο
εκδ. MIET, Αθήνα 2002

«Ταξιδεύοντας ανάμεσα στο μύθο και την πραγματικότητα», πέντε καθηγήτριες συνεργάστηκαν (Α. Βοσιπάνο-Μάλτα, Μ. Φαντάρ-Τυνησία, Μ. Γιγαντίε-Ιταλία, Φ. Κακριθής-Ελλάδα, Μ. Ροσφιλή-Ελλάδα), και το αποτέλεσμα είναι ένα ωραίοτατο έργο (επιμ. Φ. Κακριθής), που μας τοξιδεύει στο χώρο και το χρόνο. Επαναλαμβάνουμε τις διαδρομές του Οδυσσέα, βλέπουμε τα τοπία που είδε, αράζουμε στις ακτές που άραξε, διαβάσαμε κείμενα που γράφτηκαν γι' αυτόν. Με άλλα λόγια, ο τόμος ετούτος είναι το συνδυκτικό στοιχείο ανάμεσα στον 21ο αιώνα και το χρόνο του Μύθου, ένας οδηγός για διαδρομές (και εκδρομές) και για γνωριμίες με ήρωες και θεούς.

Macedonia, in the Steps of Gods and Men

Λουκία Θεοδωρού
εκδ. Καλειδοσκόπιο, Αθήνα 2001

Κυκλοφορεί σε αγγλική μετάφραση το πολύ ωραίο λεύκωμα που παρουσιάζει στο τεύχος 80 (Σεπτέμβριος 2001) του περιοδικού μας (σ. 103).

Thèbes, Feuilles de la Cadmée, I

Les Tablettes en Linéaire B de la odos Pelopidou
επιμ. Louis Godart, Vassilis L. Aravantinos,
Anna Sacconi
εκδ. Istituti Editoriali e Poligrafici Internazionali, Pisa-Roma 2001

Ο καθηγητής της Μυκηναϊκής Φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο Federico II της Νάπολης Louis Godart, ο αρχαιολόγος Βασιλείος Αραβαντινός και η καθηγήτρια Anna Sacconi είναι οι επιμελητές της έκδοσης του Corpus των πινακίδων της Καδμείας, 1.495 πήλινες πινακίδες -που σωθήκαν χάρη στο «ψήσιμο» του πηλού από πυρκαγιά- έχει φέρει στο φως μέχρι σήμερα η αρχαιολογική σκαπάνη. Από αυτές, 238 βρέθηκαν στη Θήβα και ερχομίζονται από όλη τη χώρα, γιατί αναφέρονται στις σχέσεις της πόλης με άλλα κράτη (Σπάρτη και Μάλτη), στη μυκηναϊκή Μεγάλη Θεά -τη Μητέρα Γη- αλλά και σε άλλες θεότητες (μυκηναϊκή τρέφω), καθώς και στα ζώα (πτηνά και ερπετά) που της θυσίαζαν. Έπτά χρόνια χρειάστηκε ο Louis Godart για να μελετήσει το υλικό της Καδμείας που, μεταξύ άλλων, αποκαλύπτει την ύπαρξη μιας μυκηναϊκής τελετουργίας, πρόδρομο των Ελευσινίων Μυστηρίων.

Αρχαιολογία χωρίς σκαπάνη

Η περίπτωση της νότιας Αργολίδας
Tjjeerd H. van Andel, Curtis Runnels
εκδ. Καλειδοσκόπιο, Αθήνα 2002

«Η περίπτωση της νότιας Αργολίδας» είναι ο υπότιτλος της ελληνικής έκδοσης του *Beyond the Acropolis - A Rural Greek Past* (Stanford

University Press, Βελιούρα 1987). Πρόκειται για τα αποτελέσματα μιας διεπιστημονικής επιφανειακής έρευνας που οργανώθηκε από τους συγγραφείς, υπό την εποπτεία του Πανεπιστημίου του Στόν-φορντ. Στο βιβλίο αυτό γίνεται προσπάθεια οικιαγράφησης της ζωής στην περιοχή της Αργολίδας από τα προϊστορικά χρόνια έως το πρόσφατο παρελθόν, ενώ παράλληλα διατυπώνονται ερωτήματα που μπορούν να βοηθήσουν στην περαιτέρω σχετική έρευνα. Το αξιολογικό αυτό πόνημα συμβάλλει σημαντικά στο να μάθουμε να θέτουμε και να δεχόμαστε ερωτήματα που προκύπτουν τη γνώση.

Χίος. Φυσικό περιβάλλον και κατοίκηση από τη νεολιθική εποχή μέχρι το τέλος της αρχαιότητας

Νίκος Μερουσίης
εκδ. Πάπυρος, Χίος 2002

Πρόκειται για μονογραφία της οποίας κεντρικό θέμα αποτελεί η κατοίκηση στη Χίο κατά την αρχαιότητα. Στο πρώτο μέρος του βιβλίου παρουσιάζονται θέματα που έχουν σχέση με το φυσικό περιβάλλον και τη διαχείριση του αγροτικού τοπίου. Το δεύτερο μέρος είναι αφιερωμένο στις επικοινωνίες, χερσαίες και θαλάσσιες, στο τρίτο παρουσιάζεται το χρονικό των αρχαιολογικών ερευνών που έγιναν στο νησί από τα μέσα του 19ου αιώνα έως σήμερα. Το τέταρτο μέρος, που είναι και το μεγαλύτερο σε έκταση, αφιερώνεται στο κεντρικό θέμα του βιβλίου. Αρχικά παρατίθενται και σχολιάζονται διεξοδικά τα δεδομένα για την κατοίκηση στην προϊστορική εποχή και ακολουθούν τα στοιχεία που αφορούν τα ιστορικά χρόνια. Με αυτή την εργασία συγκεντρώνονται για πρώτη φορά συστηματικά και παρουσιάζονται αναλυτικά όλα τα αρχαιολογικά δεδομένα σχετικά με την κατοίκηση της Χίου από τα μέσα της 9ης χιλιετίας μέχρι τον 7ο αιώνα μ.Χ.

Χία και Ανθεμούσια

Έφη Πουλάκη
εκδ. Μάτι, Κατερίνη 2001

Η αρχαιολόγος Έφη Πουλάκη διαθέτει την ικανότητα να σαφηνίζει τον αναγνώστη με το λόγο της για τα τοπογραφικά και τα ανασκαφικά στοιχεία, καθώς και με τα παραθέματα που επέλεξε από ποιητές και αρχαία κείμενα. Στο βιβλίο της *Χία και Ανθεμούσια*, δηλώνει εξαρχής ότι επιχείρησε ένα ταξίδι ακολούθωντας ίχνη, και ότι μέσα από τις σελίδες του μεταφέρει τις εντυπώσεις της. Η συγγραφέας βγήκε στο έδαφος του βόρειου ελλαδικού και αιγαίου χώρου, απώθησε από την 7η χιλιετία π.Χ. στα ελληνιστικά χρόνια, επικεντρώθηκε στη Χίο του σιγών, του Εμπορίου και των λιώνων, και εστίασε στην προσοχή της στον Ανθεμούσια, στο αρχαίο νεκροταφείο της Αγίας Παρασκευής του Νοτίου Θεσσαλονίκης και στις «χίες κύλικες».

Η κολάδα του ποταμού Ανθεμούσια, ανάμεσα στο αεροδρόμιο «Μακεδονία» της Θεσσαλονίκης και τη Γαλιπτά, στην ενδοχώρα της Χαλκιδικής, παρέχε από την απύρκτη αρχαιότητα εξαιρετικές συνθήκες διαβίωσης, με αποτέλεσμα τη συγκέντρωση ανθρώπινων ομάδων σε πολλά σημεία της μεγάλης κολάδας. Εκεί αναπτύχθηκαν, στο πέρασμα των αιώνων, νεολιθικά οικισμοί, οικισμοί της εποχής του Χαλκού και του Σιδήρου, των αρχαϊκών, κλασικών και ελληνιστικών χρόνων, ενώ η ζωή συνδέθηκε στα ρωμαϊκά και βυζαντινά χρόνια, ακόμη και κατά την Τουρκοκρατία.

Το νεκροταφείο της Αγίας Παρασκευής χρονολογείται στον 6ο και 5ο αιώνα π.Χ., την εποχή της θαλάσσιας εμπορικής κινητικότητας ανάμεσα σε μητροπόλεις και αποικίες, ανάμεσα σε ναυτικούς των παραλίων της Μικράς Ασίας, των νήσων του Αιγαίου και της ελλαδικής χερσονήσου. Οι τάφοι, κβιτισοσχημοί ή με μονολιθική σαρκοφάγο, φιλοξενούν άνδρες με επίσημη στολή ή οπλισμό και γυναίκες με πολυτελή κοσμήματα. Τα στοιχεία που μας προσφέρουν συμπληρώνουν τις γνώσεις μας για τα κοινωνικά, πολιτικά και εθιμικά πρότυπα της παραθερμικής ζωής. Σήμερα, τα ευρήματα από τις ανασκαφές της Σίνδου, της Τούμπας Θεσσαλονίκης, των Σεδών (νέας Θέρμης) παρέχουν σχετικές πληροφορίες.

Η Ε. Πουλάκη πραγματώνει τρία θέματα στην έρευνα. Στο πρώτο προσεγγίζει τη Χίο από την αρχαιότητα μέχρι τα νεότερα χρόνια, μέσα από τη βυβλιογραφία, τις φιλολογικές πηγές και τα αρχαιολογικά δεδομένα. Ιδιαίτερη έμφαση δίνει σε τρεις κατηγορίες κεραμικής εξαίρετικής τεχνικής και με σημαντική διάδοση: τη λευκή, τη ναυκρατική και τις χιες κύλικες. Στο δεύτερο βήμα καταγράφει τις συν-

θήκες ανεύρεσης των χιικών κύλικών στο αρχαίο νεκροταφείο της Αγίας Παρασκευής και εμβαθύνει στις τυπολογικές λεπτομέρειες δέκα τέτοιων κτερισμάτων. Στο τρίτο βήμα η συγγραφέας εντάσσει τα ευρήματα στο γεωγραφικό και ιστορικό πλαίσιο του Ανθεμούσια, ποταμού και χώρας, της Θράκης του Ηρόδοτου.

Η μελέτη αυτή παρουσιάζει με πρωτότυπο τρόπο προβληματικές της τοπογραφίας και της αρχαιολογίας από τη νότια παραθερμική ζώνη και αφορά τη διακίνηση του εμπορίου, τα τοπικά έθιμα και την ταύτιση αρχαίων θέσεων με γνωστές από τις φιλολογικές πηγές. Ειδικά για την Αγία Παρασκευή, θέση που διεκδικεί βίαια να ταυτιστεί με την πόλη Ανθεμούσια, Δίκαιη ή Ραϊκήνη, η μελέτη της Ε. Πουλάκη καταποθεί και προανατολίζει σημαντικά τον αναγνώστη.

Κώστας Σουβέρης

Το υστερορωμαϊκό «τέιχος»: περίβολος τειμένους και περιμετρική στοά στο Ασκληπιείο της Επιδαύρου Χρυσάνθος Κανελλόπουλος

εκδ. Επιτροπή Συντήρησης των Μνημείων Επιδαύρου, Αθήνα 2000

Η κατάρτιση της επαγγελματικής ανάγκης συμπληρωματικής αρχαιολογικής έρευνας στα μνημειακά σύνολα που εδών και χρόνια έχουν ανασκαφεί, ιδιαίτερα μάλιστα όταν αυτά εντάσσονται σε μια γενικευμένη στις μέρες μας προσπάθεια διαμόρφωσης και αναδείξεως της, αποτελεί τον σημαντικότερο ίσως καρπό αυτής της εξαίρετικώς προσεγγισμένης και επιστημονικά τεκμηριωμένης μελέτης του δρ. Χρυσάνθου Κανελλόπουλου, στην οποία – όπως σημειώνει ο συγγραφέας – σημαντική ήταν και η συμβολή του Γεωργίου Αντωνίου και της Kathleen Warner Slane. Στο πλαίσιο του χειρισμού, από την Επιτροπή Συντήρησης των Μνημείων Επιδαύρου, του προβλήματος του «υστερορωμαϊκού τέιχος» του Ασκληπιείου, ανατέθηκε στο συγγραφέα η εκ νέου έρευνα μιας γραμμικής κατασκευής των τελευταίων χρόνων του ιερού – γύρω από τα κεντρικά του κτίρια και την ιερή πλατεία – στην οποία έχει γίνει και ευρύτατη χρήση αρχιτεκτονικών μελών από το Τελετουργικό Εστιατήριο και το Καταγώνιο. Τα αποτελέσματα της έρευνας υπήρξαν αποκαλυπτικά. Στην πραγματικότητα, δεν πρόκειται ούτε για βυζαντινή στοά ούτε για πρόχειρα κατασκευασμένο ρωμαϊκό τέιχος, που ως στόχος είχε την αντιμετώπιση του κινδύνου βαρβαρικών επιδρομών, όπως είχε υποστηρίξει κατά καιρούς. Η κατασκευή αυτή αποτελούσε τμήμα περιμετρικής στοάς, «που οργάνωσε ενιαία το κεντρικό μέρος του ιερού κατά τη ρωμαϊκή αντίληψη διαμόρφωσης ενός περίκλειτου χώρου περί τα μέσα του 4ου μ.Χ. αιώνα». Έτσι, η σκέψη πιθανώς διάλυσης της κατασκευής, ώστε και τα ενταγμένα σ' αυτήν μέλη να χρησιμοποιηθούν για την αποκατάσταση σημαντικών αρχιτεκτονημάτων του ιερού (π.χ. Καταγώνιο, Εστιατήριο), καθίσταται για αντινεοελληνική και το βάρος πέφτει διακρικώς σε «λύσεις αναδείξεως της μέσα σε μια ανανυσμητή εικόνα των φάσεων του ιερού και σε συνδυασμό με τις ανάγκες συντήρησης και αναδείξεως των μνημείων του». Σε αυτήν την κατεύθυνση είναι στραμμένη και η μελέτη του Χρ. Κανελλόπουλου, η οποία χωρίζεται σε τέσσερα βασικά μέρη: α. Η υστερορωμαϊκή στοά και η εξέλιξη του Ασκληπιείου από το ελληνικό αιώνα στην ρωμαϊκή ριζαία, β. Περιγραφή και ανάλυση των ευρημάτων, γ. Το δυτικό σκέλος του υστερορωμαϊκού περιβόλου και το ζήτημα της συντήρησης, δ. Το ζήτημα της συντήρησης και προτάσεις διαμόρφωσης.

Η ελλαδική νασοδομία κατά τον 12ο αιώνα

Χαράλαμπος Μπούρας, Λασκαρίνα Μπούρα
εκδ. Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος, Αθήνα 2002

Στη σειρά «Βυζαντινά Μνημεία» των εκδόσεων της Εμπορικής Τράπεζας της Ελλάδος, κυκλοφόρησε ένα πολύτιμο τόμο που αφορά στη νασοδομία του ελλαδικού χώρου – Θεσσαλία, Στερεά Ελλάδα, Εύβοια και Πελοπόννησος – όπου και αναπτύχθηκε μια ιδιόρρυθμη εκκλησιαστική αρχιτεκτονική. Πρόκειται για μια μελέτη-καταγραφή, πλούσια εικονογραφημένη, με πλήρη βιβλιογραφία και σημειώσεις θαυμασίου διαβρωμένου. Εκτός από μια ολοκληρωμένη εικόνα των έργων της «ελλαδικής σχολής» – παρουσιάζονται περισσότερα από 100 μνημεία (τεκμηρίωση των μνημείων-καταλόγος – στην ύλη του τόμου περιλαμβάνονται και τα ακόλουθα κεφάλαια: Χρονολογικές διεκρινόμενες για μνημεία που είχαν αποδοθεί στον 12ο αιώνα, Τυπολογικές θέσεις, Μορφολογικά θέματα, Κατασκευαστικά θέματα, Διακοσμητική

γλυπτική του 12ου αιώνα. Διαπιστώσεις για τη ναοδομία του 12ου αιώνα, ιστορική ερμηνεία των φαινομένων της ελλαδικής ναοδομίας του 12ου αιώνα. Έτσι μπορούμε πια να κατανοήσουμε και να εκτιμήσουμε τη σημασία της προσφοράς της βυζαντινής αυτής επαρχίας στη γενικότερη ιστορία της βυζαντινής αρχιτεκτονικής.

Βυζαντινά-Τουρκικά-Μεσαιωνικά Ιστορικές συμβολές

Αλέξιος Γ. Κ. Σαββίδης
εκδ. Ηρόδοτος, Αθήνα 2002

Τριάντα επτά μελέτες στα ελληνικά, τα αγγλικά, και δύο σε γαλλική μετάφραση, όλες γραμμένες μεταξύ των ετών 1995-2000 και δημοσιευμένες σε διάφορα επιστημονικά έντυπα. Τα θέματα τους περιτρέφονται κυρίως γύρω από τις βυζαντινοτουρκικές σχέσεις κατά την προ-οθωμανική και την οθωμανική περίοδο. Στο βιβλίο αυτό ο ενδιαφερόμενος για τη βυζαντινή και μεταβυζαντινή ιστορία θα βρει έγκυρη, τεκμηριωμένη πλούσια και πρωτότυπη πληροφόρηση. Τα κείμενα είναι γραμμένα με τρόπο ελπιστό, καθώς η γνώση και η σωστή, καθαρή σκέψη δεν χρειάζονται τις υπερκρυφές της περιπλοκής έκφρασης. Ο καθένας μπορεί να βρει κάτι που να τον ενδιαφέρει και να χαρεί την ανάγνωση του περιεκτικού αυτού βιβλίου.

Les Peintures murales byzantines des Églises de Longanikos-Laconie

Olympia Chassoura
εκδ. της συγγραφέως, Αθήνα 2002

Η μελέτη του ζωγραφικού διακόσμου τριών εκκλησιών στο χωριό Λογκάνικος της Λακωνίας, που χρονολογούνται περί το 1374/75 έως το 1430, παρέχουν πολλά στοιχεία για την κοινωνική δομή του τόπου, την άνθηση της αγιογραφίας και τη σχέση των τοπικών καλλιτεχνών με εκείνους της πρωτεύουσας. Άκόμα, μας πληροφορούν για τις σχέσεις των χωριών με την πρωτεύουσα του Δεσποτάτου του Μυστρά. Στο τέλος του βιβλίου, που είναι γραμμένο στη γαλλική γλώσσα, υπάρχει εκτενής περιλήψη στα ελληνικά.

Οι εικόνες της Ελληνικής Αδελφότητας της Βενετίας από τον 16ο έως το πρώτο μισό του 20ού αιώνα. Αρχαιολογική τεκμηρίωση

Νίκη Γ. Τσελέντη-Παπαδοπούλου
εκδ. ΤΑΠΑ-ΥΠΠΟ, Αθήνα 2002

Στη σειρά «Δημοσιεύματα του Αρχαιολογικού Δελτίου», του Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων του Υπουργείου Πολιτισμού, ανήκει αυτό το πολύ ενδιαφέρον και πλούσια εικονογραφημένο βιβλίο. Καρπός έρευνας της συγγραφέως στα Αρχαία του Ελληνικού Ινστιτούτου Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών της Βενετίας, αναφέρεται στις αρχαιολογικές πληροφορίες τις σχετικές με τις εικόνες που συγκεντρώθηκαν στην Ελληνική Αδελφότητα της Βενετίας – από την εποχή της ίδρυσής της, το 1498, μέχρι και το πρώτο μισό του 20ού αιώνα – και καταγράφηκαν στους καταλόγους καταγραφής της περιουσίας της. Με τη μέθοδο της συγκριτικής μελέτης των καταλόγων μεταξύ τους, καθώς και με την ταύτιση των εικόνων που καταγράφονται με εκείνες που σώζονται, προέκυψαν, μεταξύ άλλων, σημαντικά στοιχεία για το είδος των εικόνων που συγκεντρώθηκαν στην Ελληνική Αδελφότητα στο πέρασμα των αιώνων, καθώς και για την προέλευσή τους.

Κεϊμλιά Πρωτάτου, Α' συλλογικό έργο

εκδ. Ιερά Κοινότης Αγίου Όρους, Θεσσαλονίκη 2000

Έννεα ειδικοί (Γ. Γαλάβαρης, Β. Δημητριάδης, Γ. Κάρρας, Θλ. Μαρβινοπούλου, Ν. Νικονάνος, Γ. Οικονομική-Παπαδοπούλου, Βρ. Πιτάρικος, Α. Τσελλάκος, Κρ. Χρυσόχοιδη) – υπό τη διεύθυνση του Στ. Παπαδόπουλου και της Χρ. Καπιολοδάκη-Συτηρόπουλου – συγκεντρώθηκαν να εκδοθεί αυτός ο καθ' όλα άριστος πρώτος τόμος για τα Κεϊμλιά του Πρωτάτου. Χρήσιμη και καταπονητική η «ιστορία» του Κρ.

Χρυσόχοιδη ξεκινά από την ίδρυση της μοναστικής κοινότητας και φτάνει έως τις μέρες μας, σίποτε «η ιδιαιτερότητα του Αγίου Όρους αναγνωρίζεται και κατοχυρώνεται με κοινή δήλωση των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης». Στη συνέχεια, οι κοσμητικές τέχνες, τα ξυλόγλυπτα, το αρχείο και η βιβλιοθήκη του Πρωτάτου εξετάζονται μέσα από εύληπτα αλλά επιστημονικά τεκμηριωμένα κείμενα, τα οποία συνοδεύουν ωραίες εγχρωμές εικόνες (φωτογραφίες: Π. Μαγούλιας, καλλιτεχνική επιμέλεια: Γ. Κουρούδης).

Κόκκινη κλωστή δεμένη...

Το παραμύθι των υφασμάτων

Παρή Καλαμαρά
εκδ. Καλειδοσκόπιο, Αθήνα 2002

Στη σειρά «Στους δρόμους του Βυζαντίου», κυκλοφόρησε νέα πλήρης, καλογραμμένο, εμφορα αναγνωρισμένο μικρό βιβλίο, το οποίο, αν και γραμμένο για παιδιά, είναι ευχάριστο και εποικοδομητικό και για τους μεγάλους. Ακολουθώντας την παράδοση, πλέον, της σειράς αυτής, το Καλειδοσκόπιο μας προσφέρει ένα συντομικό αλλά πλήρες ποτήρι σχετικά με τα υφάσματα στο Βυζάντιο. Εξετάζονται οι χρήσεις του υφάσματος τότε και οι πληροφορίες που μας δίνει σήμερα, όταν το βρίσκουμε διατηρημένο μεν αλλά εύθραστο. Γίνεται αναφορά στις πρώτες ύλες και στη χρήση τους: οι Βυζαντινοί χρησιμοποιούσαν το θαλάσσιο μαλλι (από το όστρακο Πίνα) για την υφανση πανόκρινων και πολυτελών υφασμάτων. Τέλος, γίνεται λόγος και για τη χρήση υφασμάτων αντί νομισμάτων, για τα «μεταξιά» στην υπηρεσία της διπλωματίας, για τα απαράτητα εργαλεία υφανσης, την οργάνωση της παραγωγής και το εμπόριο, τα χρωμάτα, ώπε και τα πρότυπα, και τη χρήση γενικότερα των υφασμάτων, ώστε να καταλήξουμε στη γλώσσα των ενδυμάτων. Πλουσιότερα και χρονολογικούς πίνακες βοηθούν το παιδί στην ορθή κατανόηση του θαυμάσιου αυτού βιβλίου.

Νεοκλασική αρχιτεκτονική στην Ελλάδα

Μάνος Μπίρης, Μάρω Καρδαμίτση-Αδάμη
εκδ. Μέλιουσα, Αθήνα 2001

Φαίνεται πως καθώς απομακρυνόμαστε, ολοένα και περισσότερο, από την εποχή του νεοκλασικισμού, αλλά και καθώς ανειδητοποιούμε, χρόνο με το χρόνο, τη μεγάλη σημασία της νεοκλασικής αρχιτεκτονικής, όπως αυτή αναπτύχθηκε στην Ελλάδα, η επιστροφή μας σ' αυτή την αρχιτεκτονική, για να μελετήσουμε τις μορφές της, τις πηγές και τα πρότυπα, τις τυπολογίες που ανέπτυξε και τα θεαματικά αποτελέσματα στο οποίο κατέληξε, αποδίδει νέες καρπούς και μεταβάλλεται σε μια γοητευτική πρόκληση. Φαίνεται επίσης πως, παρά όλης της ήδη υπέρβασης, πολλές και αξιολογές, εργασίες, το πεδίο είναι πάντα ανοιχτό και επιφυλάσσει πολλές ακόμη εκπλήξεις, τόσο ως προς το αθηναϊκό αλλά όσο και ως προς τις ευκαιρίες που προσφέρονται για νέες εκτιμήσεις, για περισσότερο διεπιστημονικές αναλύσεις, για περισσότερο συνθετικά συμπεράσματα.

Ίσως να υπάρχει και κάτι επιπλέον, πιθανώς ενδόμυχο ή και ανομιολόγητο. Οι τύψεις μας για την καταστροφή ενός πολύ μεγάλου –φουβόμια απροσδιόριστου– αριθμού έργων του νεοκλασικισμού, που βυθίστηκαν για να «δευκολύνουν» τη μεταπολεμική οικιακή αναμόρφωση τόσο της πρωτεύουσας όσο και πολλών άλλων, μικρότερων ή μεγαλύτερων, πόλεων σ' ολόκληρη την Ελλάδα. Το επιβλητικό σε όγκο και περιεχόμενο βιβλίο των δύο συνταβέλλων έρχεται, πιστεύω, να επιβεβαιώσει τον λόγο του αλήθες.

Τη σύνταξη εσπώνηθη, στην οποία περιλαμβάνονται οι στόχοι και η μεθοδολογία της εργασίας, ακολουθούν εννέα κεφάλαια, με τους ακόλουθους τίτλους: α. Τα πρότυπα, β. Παράδοση και δικτικές επιρροές, γ. Το νεοκλασικό κράτος, δ. Η Αθήνα πρωτεύουσα, ε. Η αναγέννηση των πόλεων, στ. Η ακμή του αθηναϊκού νεοκλασικισμού, ζ. Οι αλύτρωτες περιφέρειες, η. Ο πόνδημος νεοκλασικισμός, θ. Η μέτβαση προς το μοντερνισμό.

Στα δύο πρώτα κεφάλαια δίνονται –με συντομία αλλά και με πληρότητα– πληροφορίες για τα αρχιτεκτονικά συμβαίνοντα στον ευρύτερο ελλαδικό χώρο κατά τον 18ο κυρίως αιώνα και κατά τον αρχόμενο 19ο αιώνα, για τις επιρροές που έχουν ήδη έρθει – και θα εξακολουθήσουν να έρχονται – από τη Δύση, αλλά και για τις ενδυναίμε ανατολικές συνιστώσες και για τα ιδιότυπα αποτελέσματα αυ-

τών των συναντήσεων. Στο επόμενο κεφάλαιο αναφέρονται τα της εισαγωγής του νεοκλασικισμού στα Επτάνησα, περιγράφεται η πολιτική του Καποδιστριασ απέναντι στο πρόβλημα του πολεοδομικού σχεδιασμού των καταστραμμένων ελληνικών πόλεων, καθώς και ο ρόλος των ελλήνων και ξένων μηχανικών και αρχιτεκτόνων στην αναδιοργάνωση και ανοικοδόμησή τους. Το επόμενο κεφάλαιο αναφέρεται στην Αθήνα, αναγκημένη να πρωτεύσει του νεότευκτου κράτους, και στα μεγάλα νεοκλασικά κτίρια που αρχίζουν να κατασκευάζονται πάνω σ' ένα καινούριο πολεοδομικό σχέδιο. Στην Αθήνα και στα νεοκλασικά κτίρια που θα κατασκευαστούν εκεί στην περίοδο της ακμής του νεοκλασικισμού αναφέρεται και το μετέπειτο κεφάλαιο, ενώ παραβάλλεται το κεφάλαιο που αναφέρεται στις σημαντικότερες επαρχιακές πόλεις, όπως είναι η Τρίπολη, η Σπάρτη, η Ερμούπολη, η Καλαμάτα και άλλες.

Τα δύο επόμενα κεφάλαια, αυτά για τις αλύτρευτες περιφέρειες και για τον πόνημο νεοκλασικισμό, έχουν ασφαλή ένα ξεχωριστό ενδιαφέρον, καθώς περιγράφουν, με ιδιαίτερα πειστικό τρόπο, όχι μόνο την εξάλειψη του ρυθμού από τη μια άκρη του ελλαδικού χώρου μέχρι την άλλη, αλλά και το μοναδικό στον ευρωπαϊκό χώρο φαινόμενο της γενικής πα αποχής του νεοκλασικισμού και της εφαρμογής του σε όλες τις κλίμακες και σε όλες τις κατηγορίες κτιρίων. Οι εμφανιζόμενες τοπικές ιδιομορφίες και παραλλαγές είναι μάλλον εύλογα να αναμένονται, όταν η επιβίωση του ρυθμού απλώνεται σε οκτώ σχεδόν δεκαετίες, όπως σημειώνουν οι συγγραφείς, ενώ στην υπόλοιπη Ευρώπη τα πράγματα έχουν πάει διαφορετικούς δρόμους.

Η *Νεοκλασική αρχιτεκτονική στην Ελλάδα*, προϊόν πολύχρονου προφανώς κόπου, είναι ένα πολιτικό βιβλίο. Κοντά σε πολλά γνωστά αρχιτεκτονικά έργα, επιζώντα και καταδασημένα, μας προσφέρει και πλήθος στοιχείων για λιγότερο γνωστά ή άγνωστα νεοκλασικά ή, έστω, νεοκλασικίζοντα κτίρια, μικρότερης μεν κλίμακας αλλά καθόλου μικρότερου ενδιαφέροντος. Κατορθώνει ακόμη, με τα κείμενα και τις εικόνες, να μας μεταδώσει το πνεύμα αυτής της μακρινής πα εποχής. Κατορθώνει, τέλος, μέσα ακριβώς από τα όσα είναι στοιχεία παρουσιάζει, να δημιουργήσει νέες οδούς και προτρέπει τους νεότερους ερευνητές να τις ακολουθήσουν.

Διονύσης Α. Ζήβας

Τα μουσεία της Ελλάδας Κυκλάδων, Στερεάς Ελλάδας και Εύβοια, Πελopόννησου, Επτανήσου (2ος τόμος)

Αριστέιδης Μιχαλόπουλος

εκδ. Ερευμητής, Αθήνα 2002

Στα μουσεία -234 συνολικά- της Πελοποννήσου, της Στερεάς Ελλάδας και της Εύβοιας, των Κυκλάδων και των Επτανήσων είναι αφιερωμένος αυτός ο πλούσιος εικονογραφημένος οδηγός, που αποτελεί τον δεύτερο τόμο της σειράς «Τα μουσεία της Ελλάδας». Ο πρώτος τόμος, αφιερωμένος στην Αττική και τα νησιά του Αργοναυτικού, κυκλοφόρησε το 2000. Στις σελίδες του δεύτερου αυτού τόμου περιέχεται πλήθος χρήσιμων πληροφοριών, πρακτικών αλλά και θεωρητικών. Ο αναγνώστης έχει την ευκαιρία να ενημερωθεί για τη διάρκειά και άλλες επισκέψεις των μουσείων, το αντίτιμο εισόδου, τη δυνατότητα εκπαιδευτικών προγραμμάτων ή εναλλαχώς, τη δυνατότητα πρόσβασης στους χώρους τους από άτομα με ειδικές ανάγκες, ενώ παράλληλα έχει στη διάθεσή του ένα χρονολογικό πίνακα με τα σημαντικότερα γεγονότα της προϊστορικής και της ιστορικής περιόδου, ένα χρήσιμο γλωσσάρι όρων, ευρετήριο καλλιτεχνικών, βιβλιογραφία για κάθε μουσείο κ.λπ. Με τον οδηγό αυτόν δίνεται σε όλους μας η δυνατότητα να γνωρίσουμε καλύτερα τους θησαυρούς που κρύβουν τα μουσεία της Ελλάδας, αρχαιολογικά, βυζαντινά, ιστορικά και λαογραφικά, πινακοθήκες, ναυτικά, παιδικά και θεατρικά μουσεία, φυσικής ιστορίας και τεχνολογίας, ακόμη και συλλογές έργων τέχνης ή πολιτιστικά κέντρα. Για πληροφορίες, τηλ.: 210-3811815, fax: 210-3811816.

Αρχαιολογικός οδηγός της ηπειρωτικής Ελλάδας

Christopher Mee, Antony Spawforth

εκδ. Leadercom - Oxford University Press, Αθήνα 2002

Η πρώτη φορά κυκλοφορεί στην Ελλάδα ένας πλήρης αρχαιολογικός οδηγός της ηπειρωτικής χώρας, σε συνεργασία με τις πανεπι-

στημιακές εκδόσεις της Οξφόρδης. Τα κείμενα του οδηγού, εύληπτα και περιεκτικά, παρέχουν όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για την ιστορία, τα ευρήματα, την αρχιτεκτονική των αρχαιολογικών χώρων της ηπειρωτικής Ελλάδας, αλλά και για τα σημαντικότερα εκθέματα των μουσείων της. Με τη βοήθεια αυτού του οδηγού θα μπορούσατε να περιηγηθείτε με άνεση στους μεγάλους αρχαιολογικούς χώρους, όπως είναι οι Δελφοί ή η Ολυμπία, αλλά και να γνωρίσατε τους μικρότερους και λιγότερο διάσημους (Αμύκλες, Κασσώπη, Πλευρώνα κ.λπ.). Η περιγραφή τους, βήμα προς βήμα, σπινθήριζε στις αρχαίες πηγές, σε επιγραφικές μαρτυρίες αλλά και στα πορίσματα των σύγχρονων ανασκαφών, αλλά και συνοδεύεται από εγχρωμές φωτογραφίες και εντυπωσιακές αεροφωτογραφίες, αναπαραστάσεις των σημαντικότερων λιμνηϊκών κάθε αρχαιολογικού χώρου, λεπτομερείς κατόψεις τους, σπάνια χαρακτηριστικά, που έχουν βασιστεί σε περιγραφές και σχέδια των περιηγητών του 19ου αιώνα. Ένας χρήσιμος χάρτης, μια σύντομη εισαγωγή, γλωσσάρι αρχαιολογικών όρων, χρονολόγιο και βιβλιογραφία συμπληρώνουν την ελληνική αυτή έκδοση, εμπλουτισμένη κατά πολύ σε σχέση με την αντίστοιχη αγγλική. Ο *Αρχαιολογικός οδηγός της ηπειρωτικής Ελλάδας* κυκλοφορεί σε τρεις εύχρηστοις μικρούς τόμους (που μπορείτε να αγοράσατε είτε χωριστά είτε μαζί, σε πρακτική συσκευασία): α) Αττική, β) Πελοποννήσος, γ) Κεντρική, Δυτική και βόρεια Ελλάδα. Την επιστημονική επιμέλεια της ελληνικής έκδοσης είχε η αρχαιολόγος Δέσποινα Κουτσούμπα, ενώ η μετάφραση έγινε από την Ιουλίτσα Κράλλη. Για περισσότερες πληροφορίες, τηλ.: 210-3838852.

Το παραδοσιακό σπίτι στο Αιγαίο

Κ. Παπαϊωάννου, Αικ. Δημητριάδου-Κρεμής, Μ. Φινέ

εκδ. Ίδρυμα Παναγιώτη και Άρης Μιχαήλ, Αθήνα 2001

Πρόκειται για μια πραγματικά αξιολογική έκδοση, που, όπως σημειώνεται και στον πρόλογο της, αποσκοπεί «στο να αποκαταστήσει μια ολοκληρωμένη σε όλη την ποικιλία της, ισορροπημένη και επιστημονικά έγκυρη εικόνα της αρχιτεκτονικής του παραδοσιακού αιγαίοπελαγονικού σπιτιού, αξιοποιώντας σε μια ενότητα το πλήθος των διαθέσιμων ως τώρα γνώσεων γύρω από αυτό, σε συνδυασμό με τον απαραίτητο εμπλουτισμό τους με νέες, που θα καλύπτουν τα κατά τόπους κενά, και μέσα από τη συστηματική επεξεργασία τους να φθάσει ως τη συγκρότηση της τυπολογίας της αρχιτεκτονικής αυτής». Περιεκτική αλλά συνάμα και εξαιρετικά διευσταθική, η εργασία αυτή χαρακτηρίζεται από τη συστηματική διάθροση των στοιχείων που συγκεντρώνονται και την παράθεση πλούσιου σχεδιαστικού υλικού (κυρίως κατόψεων), αποτελώντας όχι μόνο ένα εξαιρετικό εύρημα και πολύτιμο εργαλείο για ειδικούς και μη, αλλά και το πρώτο βήμα για τη συνέχεια της μελέτης ενός τόσο σημαντικού και εκτεταμένου θέματος, αφού προσφέρει αξιωματικότητας «για το τόσο μακρύ όσο και έντομο υποκείμενο». Εκτός από την καταπονητική, κατανευμένη και ανά νησι βιβλιογραφία, τις πηγές των σχεδίων και μια περιλήψη στην αγγλική γλώσσα, η μελέτη περιλαμβάνει τρία βασικά μέρη: α. Αρχιτεκτονική της κατοικίας στην ιδιαίτερη παραδοσιακή μεν νησιού, β. Οι βασικοί αρχιτεκτονικοί τύποι του παραδοσιακού αιγαίοπελαγονικού σπιτιού, γ. Παράρτημα: Αναλυτική τυπολογική ταξινόμηση του υλικού της έρευνας.

Die griechische Klassik - Idee oder Wirklichkeit κατάλογος έκθεσης

εκδ. Verlag Philipp von Zabern, Mainz, 2002

Με τον υπό μορφή ερώτησης τίτλο «Ελληνικής κλασικής πολιτισμική ιδέα ή πραγματικότητα», η έκθεση της Συλλογής και Μουσείου Αρχαιοτήτων του Βερολίνου, που παρουσιάστηκε στο Βερολίνο από τον Μάρτιο ως τον Ιούνιο του 2002, ενώ από τις 2 Ιουλίου ως τις 6 Οκτωβρίου παραμένει ανοικτή στη Βόννη, νομοθετεί επακριβώς το διακυβευμένο της: σύμφωνα με τον W.-D. Heilmeyer (σύνλληψη και διεύθυνση της έκθεσης) «η έκθεση αυτή τολμά, λαμβάνοντας υπόψη τη διεθνή έρευνα, να υποστηρίξει τη θέση ότι οι εικαστικές τέχνες και η λογοτεχνία του 5ου και του 4ου αιώνα π.Χ. διαμόρφωσαν σκαμπίες στην Ελλάδα έναν κανόνα, στον οποίο ήρθαν τότε απεδίδον το κύρος ενός ολοκληρωμένου προτύπου διαχρονικής ισχύος». Επιχειρώντας μια αναδρομή στις ρίζες κάθε κλασικού φαινομένου η έκθεση παρουσιάζει ένα πανόραμα της ελληνικής κλασι-

κής εποχής καθώς και της ιστορίας των παγκόσμιων επιδράσεων της.

Ο συνοδικός κατάλογος (800 σ.), που έχει εκδοθεί μόνο στη γερμανική γλώσσα, περιέχει καταρχάς μια σειρά εισαγωγικών κειμένων για το σκεπτικό της έκθεσης, τους όρους «κλασικό» και «κλασικισμός», τη συζήτηση κλασικού και μοντέρνου στις καλές τέχνες των αρχών της δεκαετίας το '30 στην Ευρώπη. Στους γενικούς τίτλους «Η γένεση του κλασικού πολιτισμού τον 5ο αιώνα π.Χ.» και «Κανονικοποίηση και διάδοση του κλασικού πολιτισμού» υπάρχουν οι οκτώ ενότητες της έκθεσης (βλ. τεύχος 81 της *Αρχαιολογίας*, σ. 148, και δικτυακό τόπο <<http://www.kah-bonn.de/index.htm?ausstellungen/klassik/index.html>>).

Οι φωτογραφίες των 700 περίπου εκθεμάτων, που συνοδεύονται από λεπτομερή περιγραφή, προέλευση των αντικειμένων, καθώς και σχετική βιβλιογραφία, έχουν ενσωματωθεί στα πολυμέτρημα άρθρα του καταλόγου. Έτσι, θα λέγαμε ότι στον εν λόγω κατάλογο των πρωτοκαθεδρία δεν έχουν τα ίδια τα εκθέματα, αλλά τρέφεται μια ισορροπία μεταξύ των κειμένων και του υλικού της έκθεσης. Κατά συνέπεια, ο κατάλογος κερδίζει σε αυτονομία υπερβαίνοντας τα όρια της έκθεσης και το ρόλο του συνοδικού τόμου, χάνει όμως σε χρησιμότητα, αφού είναι εξαιρετικά σγκώδης, πολύ πυκνός και κατακεραμιωμένος σε 115 διακριτικά άρθρα.

Θα πρέπει να σημειώσουμε βεβαίως ότι στις σελίδες του καταλόγου ο αναγνώστης βρίσκει συγκεντρωμένες τις σημαντικότερες φωνές επί παγκόσμιου θεάτρου του ελληνικού κλασικού πολιτισμού, αφού τα άρθρα υπογράφουν διακεκριμένοι επιστήμονες από τον διεθνή επιστημονικό χώρο.

Πελαγία Τσιανάρη

8th EAA Annual Meeting

περιλήψεις συνεδρίου

εκδ. ΥΠΠΟ-Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 2002

Η 8η Ετήσια Συνάντηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης Αρχαιολόγων πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλονίκη (24-29.9.2002), περιέλαβε στο πρόγραμμά της 550 ανακοινώσεις και 80 συμμετοχές σε πόστερ, και χωρίστηκε σε τέσσερις συνολικά θεματικές ενότητες: α) Θεωρία και έμφυση του υλικού πολιτισμού, β) Πολιτισμική κληρονομιά και διαχείριση της αρχαιολογικής τεκμηρίωσης, γ) Η αρχαιολογία στον σύγχρονο κόσμο, δ) Μονοπία. προς τη διαφοροτικότητα-τοπικές προοπτικές. Το ερευνητικό εύρος και η χρονική φάση που εξετάστηκαν άνοιξαν νέους ορίζοντες στην έρευνα, και βοήθησαν στη συνεργασία μεταξύ εθνικοτήτων και ειδικοτήτων. Οι 280 μεγάλοι μεγεθών σελίδες του τόμου αυτού είναι μια σημαντική πηγή πληροφοριών για κάθε ερευνητή. Οι περιλήψεις δημοσιεύονται στην αγγλική γλώσσα.

Εικόνες

14ος-18ος αιώνας, Συλλογή P. Ανδρεάδη

Αναστασία Δρανδάκη

εκδ. Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2002

Πρόκειται για έναν πολύτιμο κατάλογο, με εξαιρετικές φωτογραφίες (Μ. Σιαδρόπουλος) 70 περίπου εικόνων της γνωστής, εξαιρετικής ιδιωτικής συλλογής της Ρένας Ανδρεάδη, σχολαστικές με τον καλύτερο τρόπο από την Αναστασία Δρανδάκη. Το έργο παρουσιάζει ένα πανόραμα της θρησκευτικής ζωγραφικής της Ελλάδας, καλύπτοντας τα κυριότερα ρεύματα της ζωγραφικής κινητών εικόνων τοπικά και χρονικά, έτσι ώστε θα μπορούσαμε να πούμε πως αποτελεί μια εικονογραφημένη ιστορία της τέχνης αυτής.

Ελληνικά ιστορικά εκπαιδευτήρια στη Μεσόγειο

από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα

πρακτικά συνεδρίου

επιμ. Τασοῦλα Μανδάλια

εκδ. Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Χίος 2002

Πρόκειται για τα πρακτικά συνεδρίου που οργάνωσε το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων στη Χίο (18-21.10.2001), με σκοπό να γίνει «θεομό» ανά διετία. Στόχος του η καταγραφή των

εκπαιδευτηρίων –τόσο ως κτισμάτων όσο και ως οργανισμών προφοράς παιδείας– του ελληνισμού σε όλη τη μεσογειακή λεκάνη, έτσι ώστε να αναδειχθεί η συμβολή της Ελλάδας στον πολιτισμό της Μεσογείου. Ο τόμος περιλαμβάνει πάνω από 30 εισηγήσεις, καθώς και τη συζήτηση που ακολούθησε. Η επιμέλεια του τόμου καθίστα τον τόμο ξεχωριστό για τη γενική του ποιότητα.

Η ελληνική γλώσσα, μεσαιωνική και νέα

Robert Browning

εκδ. Παπαδάμη, Αθήνα 2002

Κυκλοφόρησε σε τρίτη έκδοση –οπότε καλό είναι όποιος δεν το έχει ήδη να το προμηθευτεί– το πολύ αξιόλογο πόνημα του γνωστού ελληνιστή και βυζαντινολόγου, καθηγητή στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου, Robert Browning, στο οποίο εξετάζεται η βυζαντινή γλώσσα, το θέμα της διγλωσσίας (διαχρονική), και καταδεικνύεται η συνέχεια της γλώσσας από τα ομηρικά χρόνια έως σήμερα.

Συντακτικός της Αρχαίας Ελληνικής

Jean Humpert

εκδ. Παπαδάμη, Αθήνα 2002

Άριστη πρωτοβουλία του εκδοτικού οίκου Παπαδάμη αποτελεί η επανέκδοση του *Συντακτικού της Αρχαίας Ελληνικής*, εξελληνισθέντος υπό *Γεωργίου Κορυμμούλη*. Εικοσιπέντε χρόνια μετά το θάνατο του μεταφραστή (καθηγητή γλωσσολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών), το έργο αυτό συνεχίζει να είναι από τα κύρια εργαλεία μελέτης της Ελληνικής. Η αττική σύνταξη του 5ου και 4ου αιώνα π.Χ. βρίσκεται στο επίκεντρο της έρευνας αυτής, αλλά δεν λείπουν οι συκρητικές και οι αναφορές σε αρχαιότερα κείμενα. Η ομηρική σύνταξη, αρχή της γραπτής παράδοσης, αποτελεί επίσης ένα από τα βασικά στοιχεία αναφοράς. Ευκαίρια να αποκτήσει ο κάθε ενδιαφερόμενος –που θέλει να μιλά σωστά Ελληνικά, ή που μελετά τη γλώσσα– το σημαντικό αυτό έργο, που μέχρι τώρα, αν και απαραίτητο, ήταν δύσπετρο.

Το λεξικό της ελληνικής μουσικής

Τάκης Καλογερόπουλος

εκδ. Γαλαξιά, Αθήνα 2002

Με τον 6ο τόμο (Τ-Ω) και έναν ακόμη (παράρτημα, λεξιλόγιο), συμπληρώθηκε το μνημειώδες έργο του Τάκη Καλογερόπουλου που παρουσιάζει τους μουσικούς της Ελλάδας «από τον Ορφέα έως σήμερα». Το έργο αυτό, μοναδικό στην ελληνική βιβλιογραφία, προσφέρει, εκτός από τα βιογραφικά και εργογραφικά λήμματα των έων Ελλήνων μουσικών (αρχαίων, βυζαντινών, σύγχρονων, κλασικής μουσικής, τζαζ, ελαφράς μουσικής, λαϊκής και δημοτικής μουσικής), και πλήθος πληροφοριών για ποικίλα θέματα της μουσικολογίας – όπως για την οξεία των γραμμάτων στην ελληνική αλφάβητική παρασηματική της αρχαίας ελληνικής μουσικής, ή ακόμα για τα ονόματα άγνωστων μουσικών οργάνων. Το εξαιρετικό αυτό έργο μπορεί να βοηθήσει τον καθένα στη σωστή εκτίμηση και αξιολόγηση της ελληνικής μουσικής δημιουργίας μέσα από τους αιώνες και τα μουσικά ιδιώματα.

Ανταλλαγή Παρουσίας

Χριστίνα Φίλη

εκδ. Σμίλη, Αθήνα 2002

Η καινούρια ποιητική συλλογή της Χριστίνας Φίλη παρουσιάζεται στις 24 Μαΐου 2002, στην Αίθουσα Λόγου της Στάς 20 του Βιβλίου. Για τη ζωή και το έργο της ποιήτριας μίλησαν η πανεπιστημιακή συγγραφέας Ρίτσα Φράγκου-Κικιλία και η ποιήτρια Βενεβίκη Δαλοκούρα, ενώ ποιήματα της συλλογής απαγγέλησε η ηθοποιός Ρούλα Πατεράκη. Η Χριστίνα Φίλη σπούδασε Μαθηματικά και Ιστορία των Μαθηματικών. Ανθρώπος με ήθος και πλούσιο ψυχισμό, κατορθώνει να εξισορροπήσει με απόλυτη αρμονία τις φαινομενικά αντίθετες έννοιες της μαθηματικής-θετικής σκέψης με τις ευαισθησίες της νεοειραπόλου ποιήτριας. *Τοπίο Μνήμης, Απεικονίσεις, Χρόνος*

Αγνήτορας και Αμφίβρομα (Δοκίμια) πελοποφορούνται τα προηγούμενα έργα της. Στα ποιήματα της σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η μυθολογία, η ενσوخόλη με πρόσωπα του παρελθόντος και το θέμα του Χρόνου, το οποίο εκφράζεται εδώ ως παράνονο.

Αριστέα Βασιάνη

Ανθέμιον

ενημερωτικό δελτίο

τεύχος 9 (Σεπτέμβριος 2002)

Εκτός από την αναφορά στις δραστηριότητες της Ενώσεως Φίλων Ακροπόλεως (πληροφορίες στο τηλ.: 210-9249333) –φορέα έκδοσης του ενημερωτικού αυτού δελτίου–, στο τεύχος του Σεπτεμβρίου 2002 περιλαμβάνονται δύο ενδιαφέροντα άρθρα (Μαρία Ιωαννίδου, «Η αποκατάσταση των ορόφων των Προπυλαίων», Stephen Miller, «Ο αιώνας της Αθήνας»), αλλά και μια συνοπτική παρουσίαση της Κορηθίας Χατζηρασάλη για τη νέα γενιά μουσειοσκευών της Ακρόπολης.

Ο Μέντωρ

περιοδική έκδοση

τεύχη 62 & 63 (Απρίλιος-Μάιος 2002 & Ιούνιος-Σεπτέμβριος 2002)

Από τα δύο αυτά τεύχη του χρονογραφικού και ιστοριοδικού δελτίου της εν Αθήναις Αρχαιολογικής Εταιρείας ξεχωρίζουν η αναφορά στην αγγλική έκδοση της ανασκαφής του Γλα και στον ανασκαφέα της Σπύρο Ιακωβίδη, ένα μικρό άρθρο για την αρχαιολογία και την ελληνική γλώσσα (τεύχος 62), καθώς το σχόλιο του Β.Χ. Πετράκου σχετικά με θέματα της επικαιρότητας, όπως τα έργα για την κατασκευή του Κωπλιτοδρομίου στον Μαραθώνα και του Νέου Μουσείου Ακροπόλεως (τεύχος 63).

Notiziario

περιοδική έκδοση

τεύχος 2 (Οκτώβριος 2002-Μάρτιος 2003)

Το 2002 χαρακτηζόμεν την κυκλοφορία ενός νέου εξαμηνιαίου εντύπου, του ενημερωτικού δελτίου της Ιταλικής Αρχαιολογικής Σχολής της Αθήνας (IAEA). Το τεύχος 2 του Notiziario (Χρονικά), με πολύ προσεγγιμένη εμφάνιση –μικρές φωτογραφίες, κυρίως έγχρωμες– και ύλη ποικίλη, περιλαμβάνει: τα πεπραγμένα του εξαμήνου (σ. 1), πρόγραμμα διαλέξεων, σεμιναρίων και συνεδρίων (σ. 2), στραγγυλή τράπεζα για το θέμα της νομοποίησης αρχαιολογικών χώρων (σ. 3), αφιέρωση στα 100 χρόνια των ανασκαφών της Αγίας Τριάδας (σ. 4-5), αναφορά στις διαλέξεις Απριλίου και Μαΐου (σ. 6-8), στις διδακτικές δραστηριότητες της Σχολής Εξειδίκευσης (σ. 9-10), στις ανασκαφές και τις συνεργασίες της IAEA (σ. 11-15), και τέλος τις εκδόσεις και στοιχεία των υπηρεσιών της (σ. 16).

Ακουε

περιοδική έκδοση

τεύχος 48 (καλοκαίρι 2002)

Στο τεύχος αυτό του ενημερωτικού δελτίου της Αμερικανικής Σχολής Κλασικών Σπουδών της Αθήνας περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, και συνοπτικές εκθέσεις για ενδιαφέροντες, υπό εξέλιξη μελέτες σχετικά με τα οικιακή χρήση ελληνικής χάλκινα αγαλματίδια, τις αττικές αναθηματικές στήλες, και τη διάδοση της λατρείας του Ασκληπίου. Συνοπτική αναφορά γίνεται, επίσης, στην υπό δημιουργία ηλεκτρονική βάση δεδομένων με στοιχεία προερχόμενα από την αλληλογραφία του Heinrich Schliemann.

Αρχείον Ευβοϊκών Μελετών

περιοδική έκδοση

τόμος ΑΓ' (1998-2000)

Κυκλοφόρησε ο 33ος τόμος της επίσημης έκδοσης της Εταιρείας Ευβοϊκών Σπουδών, με ενδιαφέροντα, μεταξύ άλλων, άρθρα του Ν. Γκολιέ (Νο) χριστιανικός θρόνος στη βόρεια Εύβοια-Ιστορία και αρ-

χαιολογικά κατάλοιπα), του Γ. Δημοτροκόλλη («Ο σταυροπέτελος βυζαντινός ναός της Αγίας Τρίτης Κοδωνών Ευβοίας»), του Κ. Reber («Γράμματα από τον Αχμέτ-Αγά: μεγαλοκτηματίας από την Ελβετία στην Εύβοια του 19ου αιώνα») και του Χ. Φαράντου («Γένετα ευβοϊκά παραμύθια»).

Η Αρναία της Μακεδονίας

περιοδική έκδοση

τεύχη 53 & 54 (Οκτώβριος-Δεκέμβριος 2001 & Ιανουάριος-Μάρτιος 2002)

Πρόκειται για δύο από τα τεύχη της περιοδικής έκδοσης που αποτελεί καρπό των ακαμάτων προσπαθειών του φιλόλογου-θεολόγου Δημητρίου Κύρου (τηλ.: 23720-22127) για μια τεκμηριωμένη ιστορική, αρχαιολογική και λαογραφική ενημέρωση και καταγραφή.

Βορειοηπειρωτικά

περιοδική έκδοση

τεύχος 26 (2001)

Στο «Αργυρόκαστρο στο χώρο και στο χρόνο» είναι αφιερωμένη η επήσια ενημερωτική έκδοση του Ιδρύματος Βορειοηπειρωτικών Ερευνών (τηλ.: 26510-27496). Στις σελίδες του παρατίθεται η ενδιαφέρουσα ιστορία του Αργυρόκαστρου, που, σύμφωνα με μια άποψη, πήρε το όνομά του από τη βυζαντινή αρχόντισσα Αργύρη, η οποία έχτισε φρούριο σε έναν ψηλό και απόκρημνο βράχο («Κάστρο της Αργύριδας»).

Τα Νέα του ελληνικού κόσμου

περιοδική έκδοση

τεύχος 11 (Σεπτέμβριος-Νοέμβριος 2002)

Στο νέο αυτό τεύχος του Συλλόγου Φίλων του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού ξεχωρίζουν τα θέματα «Οι πρόσφυγες αργούνται: την ιστορία τους, η φρονητή έκθεση του ΙΜΕ» και «Γενεολογικά δένδρα, ένα «δάσος» από οικογένειες».

Μέντορας

περιοδική έκδοση

τεύχος 5 (Ιούνιος 2002)

Κυκλοφόρησε το περιοδικό επιστημονικών και εκπαιδευτικών ερευνών του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, με πολύ ενδιαφέροντα άρθρα παιδαγωγικού-εκπαιδευτικού περιεχομένου.

Αμφίβιον

περιοδική έκδοση

τεύχος 45 (Ιούλιος-Αύγουστος 2002)

Ανάμεσα στα κυρίως φυσιολατρικού και οικολογικού περιεχομένου θέματα της έκδοσης αυτής της Ελληνικού Κέντρου Βιοτόπων-Υδροτόπων (τηλ.: 2310-473320) και μια μικρή αναφορά στην παρουσίαση –στο Δήμο Λιτοχώρου (8.9.2002)– του λευκαματός *O λώμιτος του Boissons*. Στις σελίδες του περιγράφεται μια γεωχημική και συνάμα συναρπαστική ανάλυση στην «κατοικία των θένων» μέσα από τις ασπράγμαρες φωτογραφίες του σπουδαίου ελβετού καλλιτέχνη.

Σύναψη

περιοδική έκδοση

τεύχος 83 (Ιούλιος-Σεπτέμβριος 2002)

Το νέο τεύχος του περιοδικού είναι αφιερωμένο σε μια πραγματικότητα γεύση της οποίας –μικρή ή μεγάλη– μάλλον δεν υπάρχει άνθρωπος που να μην έχει: στο εκκλησιαστικό κήρυγμα.